Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1987/88:18

om arbetslöshetsförsäkring m. m.

AU
1987/88:18

I betänkandet behandlas
dels proposition 1987/88:100 bilaga 12 såvitt angår punkt B 4,
dels proposition 1987/88:114 med förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring, m. m. jämte nio med anledning av propositionen väckta motioner,
dels proposition 1987/88:150 bilaga 5 såvitt angår punkt B 4 samt en med anledning av propositionen väckt motion,
dels fem under allmänna motionstiden 1988 väckta motioner.

Sammanfattning

Utskottet behandlar regeringens i proposition 1987/88:114 framlagda förslag till reformer beträffande arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag m. m. samt i motioner framställda yrkanden om utredning av en allmän arbetslöshetsförsäkring. Till grund för regeringsförslagen ligger ett utredningsarbete som har utförts av a-kassekommittén.

Huvudpunkterna i regeringens reformförslag, som utskottet biträder, är att nuvarande fem karensdagar som gäller för arbetslöshetsersättningarna skall slopas. För att finansiera den reformen föreslås bl. a. att kompensationsnivån inom arbetslöshetsförsäkringen sänks från 91,7 till 90 %. Ersättningsbeloppen och utbildningsbidragen skall höjas i två steg, det första den 4 juli i år och det andra den 2 januari 1989, för att därefter – fr. o. m. år 1990 – följa löneutvecklingen för vuxna industriarbetare. De för närvarande stora skillnaderna i avgiftsuttaget de olika arbetslöshetskassorna emellan skall utjämnas. Detta möjliggörs genom ett nytt finansieringssystem.

Det fondkrav som nu ställs på kassorna upphävs. Fonderna förutsätts bli upplösta och medlen överförda till de intresseorganisationer som har tagit initiativ till kassornas bildande.

Härutöver föreslås förbättringar av statsbidraget till permitteringslöneersättningarna.

Frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring föll utanför a-kassekommitténs direktiv, och den berörs inte heller närmare i propositionen. Den har, som redan antytts, aktualiserats på nytt i motioner från moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna. Utskottets socialdemokratiska ledamöter anger vissa utgångspunkter

för en utredning i frågan inför 1990-talets arbetsmarknad men anser att man först bör avvakta effekterna av de åtgärder som förordas i proposition 114 innan man slutgiltigt tar ställning till frågan om att starta ett utredningsarbete. Motionsyrkandena bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet fullföljer sina utredningsyrkanden i en gemensam reservation. Vänsterpartiet kommunisterna ger i en annan reservation sin syn på utformningen av en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Mot bakgrund av den begärda utredningen om en allmän arbetslöshetsförsäkring yrkar moderata samlingspartiet att proposition 114 skall avslås, bortsett från ett förslag om s. k. väderpermitteringar. Folkpartiet och centerpartiet godtar regeringens förslag i vissa delar men yrkar avslag beträffande statsbidrags- och finansieringsfrågor m. m. De tre partierna motsätter sig gemensamt regeringens förslag beträffande kassornas fonder. Vänsterpartiet kommunisterna föreslår högre ersättningsbelopp än regeringen och går emot regeringens förslag beträffande avstängningstider och ersättningsrätten vid studier.

Även i anslagsfrågorna som innefattar ett tilläggsbelopp i proposition 1987/88:150 biträder utskottet vad regeringen har föreslagit, med reservationer från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Propositionerna

1987/88:100 bilaga 12

Regeringen hemställer under punkt B 4 (s. 81) att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1988/89 beräknar ett förslagsanslag av 3 632 824 000 kr.

1987/88:114

Regeringen föreslår, efter föredragning av statsrådet Thalén,

1. att riksdagen antar de till propositionen fogade, av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar,

2. att riksdagen godkänner att regeringen fr. o. m. år 1990 årligen får anpassa nivåerna på utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering till löneutvecklingen för vuxna arbetare inom egentlig industri,

3. att riksdagen godkänner vad som föreslagits i fråga om statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna, permitteringslöneersättningen, det kontanta arbetsmarknadsstödet samt utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering,

4. att riksdagen medger att riksförsäkringsverket får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret om högst 1 000 000 000 kr. för statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna och till permitteringslöneersättningen,

5. att riksdagen godkänner att statsbidragen till de erkända arbetslös-

hetskassorna och till permitteringslöneersättningen får betalas ut samtidigt som ersättning betalas ut från resp. stödsystem,

6. att riksdagen godkänner de riktlinjer beträffande utjämningsbidrag till erkända arbetslöshetskassor som har förordats,

7. att riksdagen godkänner att permitteringslöneersättningen höjs fr. o. m. den 1 juli 1988 till 375 kr. per dag resp. 290 kr. per dag vid väderpermittering,

8. att riksdagen godkänner att antalet statsbidragsberättigade ersättningsdagar vid väderpermittering ökas med 20 till högst 45 fr. o. m. den 1 juli 1988,

9. att riksdagen med ändring i förhållande till regeringens förslag i proposition 1987/88:100 bil. 12 till Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag för budgetåret 1988/89 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 3 832 152 000 kr.

De ovannämnda lagförslagen, som fogas som bilaga till detta betänkande, är följande:

1. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, att gälla från den 4 juli 1988,

2. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd, att gälla från den 4 juli 1988,

3. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter, att gälla från den 1 juli 1988,

4. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, att gälla från den 1 januari 1989,

5. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd, att gälla från den 1 januari 1989.

1987/88:150 bilaga 5

Regeringen föreslår, efter föredragning av statsrådet Thalén, under punkt B 4 (s. 11) att riksdagen skall till Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag för budgetåret 1988/89 utöver i proposition 1987/88:114 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 219 400 000 kr.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden 1988

1987/88:A214 av Hans Nyhage m. fl. (m,fp,c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till reglering av A-kassornas verksamhet angående ansökan från arbetstagare eller företagare i enlighet med vad som i motionen anförts.

1987/88:A219 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om finansiering av arbetslöshetsförsäkringen enligt vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett reformerat system för arbetslöshetsförsäkring enligt vad som sägs i motionen,

1987/88:A242 av Yvonne Sandberg-Fries och Ralf Lindström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningsbidrag.

1987/88:A262 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk sammansatt kommitté tillkallas med direktiv att lägga förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförs i motionen.

1987/88:A266 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen under tionde huvudtiteln på anslaget B 4 Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag anvisar ett förslagsanslag om 2 432 824 000 kr.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Fi232.

Motioner med anledning av prop. 1987/88:114

1987/88:A42 av Jens Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att 56 §, lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, skall ha följande lydelse:

En erkänd arbetslöshetskassas inkomster som inte har använts för löpande utgifter under verksamhetsåret skall användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.

En erkänd arbetslöshetskassas eget fria kapital får inte överstiga ett belopp motsvarande 50 kr. per medlem.

Regeringen, eller myndighet som regeringen därtill bemyndigar, får medge undantag från andra stycket.

1987/88:A43 av Birthe Sörestedt och Bengt Silfverstrand (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en översyn av utbildningsbidragens struktur.

1987/88:A44 av Carl Bildt m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit i propositionen med undantag av förslaget att öka antalet statsbidragsberättigade ersättningsdagar vid väderpermittering från 20 till högst 45 dagar fr. o. m. den 1 juli 1988,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående den framtida användningen av arbetslöshetskassornas fonder,

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att lämna dispenser från fonderingskraven i 56 § lagen om arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som i motionen anförs,

4. att riksdagen hos regeringen begär utredning om en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som i motionen anförs.

1987/88:A45 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande

ändrade regler för de arbetslöshetskassor som är knutna till småföretagarorganisationer.

1987/88:A46 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts för att inför 1990-talet framlägga ett förslag om en allmän arbetslöshets- och socialförsäkring,

2. att riksdagen beslutar att högsta dagpenningbelopp i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 450 kr. gällande från den 4 juli 1988,

3. att riksdagen beslutar att KAS-ersättningen skall utgå med 50 % av högsta dagpenningbelopp i arbetslöshetskassan och fr. o. m. den 4 juli 1988 fastställas till 225 kr. per dag,

4. att riksdagen beslutar att utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning skall utgöra 75 % av högsta dagpenningbelopp och fr. o. m. den 4 juli 1988 fastställas till 338 kr. per dag,

5. att riksdagen avslår regeringens förslag om ändringar av 4 § i lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd, som begränsar möjligheter till ersättning vid studier,

6. att riksdagen avslår regeringens förslag om förlängda avstängningstider i arbetslöshetsförsäkringen.

1987/88:A47 av Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att frågan om en allmän arbetslöshetsersättning utreds.

1987/88:A48 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 3 415 000 000 kr.

1987/88:A49 av Elver Jonsson m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning i syfte att presentera ett förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförts ovan,

2. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag vad gäller statsbidragsregler, medlemsavgifter, fondavveckling samt finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen i övrigt.

1987/88:A50 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1987/88:114 vad avser kompensationsnivån och fastställa högsta ersättningsnivå till 425 kr. per dag fr. o. m. den 2 januari 1989 enligt det anförda samt att i övrigt fastställa ersättningsbeloppen i KAS och utbildningsbidrag enligt det anförda,

2. att riksdagen beslutar avslå proposition 1987/88:114 vad avser ändrade regler för statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna enligt det anförda,

3. att riksdagen beslutar avslå förslaget att riksförsäkringsverket får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret om 1 000 milj. kr.,

4. att riksdagen beslutar godkänna de riktlinjer beträffande utjämningsbidrag till erkända arbetslöshetskassor som angivits i motionen,

5. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande framtida utnyttjande av arbetslöshetskassornas fonder för ersättning enligt deras ursprungliga syfte.

6. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande införande av en allmän arbetslöshetsförsäkring,

7. att riksdagen beslutar att till Bidrag till arbetslöshetsersättningen och utbildningsbidrag anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 820 milj. kr. sänkt förslagsanslag om 3 012 152 000 kr.

Motion med anledning av prop. 1987/88: 150

1987/88:A52 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

1.att riksdagen avslår regeringens förslag att till Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag för budgetåret 1988/89 utöver i prop. 1987/88: 114 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 219 400 000 kr.,

2att riksdagen hos regeringen begär en utredning av användning av utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet i enlighet med vad som i motionen anförs.

Några grunddrag av kontantstödet vid arbetslöshet

Ersättning vid arbetslöshet lämnas i två former, som dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen eller som kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). De grundläggande villkoren för att få någon av dessa ersättningar är desamma: Sökanden skall vara arbetslös, vara arbetsför och beredd att ta ett lämpligt arbete. Lika för båda stödformerna gäller för närvarande en karenstid av fem dagar innan ersättning börjar utgå.

Arbetslöshetsförsäkringen är den dominerande stödformen. Ca 3,5 milj. personer är anslutna till försäkringen. KAS är ett komplement för dem som av olika skäl inte har rätt till ersättning från försäkringen.

Rätten till ersättning från arbetslöshetskassorna förutsätter utöver de nyss nämnda gemensamma villkoren att medlems- och arbetsvillkoren är uppfyllda. Det förstnämnda innebär krav på medlemskap i minst tolv månader. Arbetsvillkoret innebär att man skall ha arbetat minst fem månader under en period av tolv månader före arbetslösheten. Ersättningen utgår i form av en dagpenning, som för närvarande lägst är 140 kr. och högst 400 kr. per dag, högst fem dagar per vecka. Dagpenningbeloppet kan reduceras med hänsyn till sökandens faktiska inkomst före arbetslösheten (överförsäkringsavdrag) eller på grund av reglerna om pensionsavdrag. Ersättningstiden är längst 300 dagar utom för dem som har fyllt 55 år. De har rätt till ersättning i 450 dagar.

Arbetslöshetsförsäkringen finansieras för närvarande av statsbidrag till kassorna samt av de försäkrades avgifter och avkastning av fondmedel. Statsbidragen finansieras i sin tur med budgetmedel till 35 % och med arbetsgivaravgifter till 65 %. Försäkringen administreras av erkända arbetslöshetskassor, som juridiskt sett är fristående från de organisationer på arbetstagar- eller företagarsidan som har medverkat till kassornas bildande.

KAS riktar sig i praktiken främst till nytillträdande på arbetsmarknaden som antingen inte har gått med i försäkringen eller inte hunnit kvalificera

sig för rätt till kassaersättning. Stödet kan också ges till försäkrade som inte längre har rätt till kassaersättning (utförsäkrade) om de har fyllt 60 år. Tidigare var det vanligt att KAS lämnades till ungdomar som var arbetslösa efter att ha avslutat sin grundläggande skolutbildning. Detta förekommer inte längre eftersom den nedre åldersgränsen för stödet i två etapper har höjts från 16 till 20 år.

Stödbeloppet är 140 kr. om dagen, längst fem dagar i veckan. Det reduceras av pensioner och liknande förmåner. Ersättningstiden är längst 150 dagar – för dem som har fyllt 55 år 300 dagar och för dem som har fyllt 60 år 450 dagar.

I princip finns samma arbetsvillkor för KAS som för kassaersättningarna. När det gäller KAS får dock även vård i enskilt hem av åldring eller handikappad under vissa förutsättningar jämställas med förvärvsarbete. Vidare behöver något arbetsvillkor inte uppfyllas av dem som är arbetssökande i anslutning till genomgången utbildning. Det krävs då att utbildningen antingen är minst ettårig och ger rätt till studiesocialt stöd eller är minst fem månaders arbetsmarknadsutbildning.

KAS finansieras av budgetmedel och arbetsgivaravgifter. Administrationen sköts av arbetsmarknadsverket, men utbetalningarna av stödet ombesörjs av riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna.

Såväl dagpenningarna från arbetslöshetsförsäkringen som KAS räknas som skattepliktig inkomst för mottagarna och är ATP-grundande.

Utskottet

Inledning

Statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring har funnits i vårt land i drygt 50 år. Dessförinnan fanns endast understödskassor hos några av fackförbunden, finansierade av förbunden och deras medlemmar. Den första förordningen om erkända arbetslöshetskassor och om statsbidrag till kassorna började gälla år 1935. Kontantstödet har därefter reformerats successivt – man kan säga att varje decennium har haft sin arbetslöshetsförsäkringsutredning, med olika förändringar i stödverksamheten som resultat.

Det nuvarande ersättningssystemet lades i huvudsak fast år 1973 som resultat av det översynsarbete som sedan 1960-talets mitt bedrevs av KSA-utredningen. Det principiellt nya som då skedde var att arbetslöshetsförsäkringen kompletterades med rätten till kontant arbetsmarknadsstöd, KAS, för dem som står utanför försäkringen.

Även under den gångna delen av 1980-talet har regelsystemet ändrats. På våren 1982 genomfördes på initiativ av den dåvarande tvåpartiregeringen förändringar av delvis ganska ingripande slag. Bl. a. sänktes statsbidragen till arbetslöshetskassorna. Förändringarna blev emellertid endast temporära till följd av att regelsystemet på bl. a.den angivna punkten återställdes genom ett nytt riksdagsbeslut på hösten samma år.

I motsats till vad som gäller på många håll utomlands är den svenska

arbetslöshetsförsäkringen frivillig. Anslutningsgraden är hög, i det att ungefär fyra femtedelar av de förvärvsverksamma i landet tillhör försäkringen. Det innebär inte att det har saknats initiativ till en obligatorisk (allmän) arbetslöshetsförsäkring även i vårt land. Förslag till en sådan försäkring – som alternativ till en frivillig försäkring – lades fram av en statlig utredning redan i slutet av 1920-talet. Nya förslag till obligatorisk försäkring arbetades fram på 1940-talet av den då verksamma socialvårdskommittén. Inget av förslagen ledde till beslut av statsmakterna. Detsamma gäller om det förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring som utarbetades av ALF-utredningen vid 1970-talets mitt. Till detta utredningsförslag återkommer utskottet i det följande. Under senare år har gjorts framställningar i ämnet genom motioner i riksdagen (se bl. a. AU 1986/87:11 s. 64 f).

De reformförslag som presenteras i proposition 1987/88:114 grundar sig på det senaste utredningsarbetet beträffande ersättningarna vid arbetslöshet. Det har utförts av a-kassekommittén (med f. d.. riksdagsledamoten Rune Carlstein som särskild utredningsman). Kommittén avgav delbetänkandet (DsA 1987:4) Arbetslöshetsförsäkringen – högsta dagpenning och finansiering samt slutbetänkandet (SOU 1987:56) Ekonomiskt stöd till arbetslösa – översyn av vissa villkor. Betänkandena har remissbehandlats.

De till proposition 114 fogade lagförslagen har granskats av lagrådet. Med anledning av denna proposition har väckts nio motioner. Dessutom har yrkanden i hithörande frågor framställts i fem motioner som väcktes under den allmänna motionstiden i år.

I såväl proposition 114 som vissa av motionerna behandlas även frågor om belopp m. m. när det gäller utbildningsbidragen till deltagare i arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering. Regeringen har i proposition 1987/88:150 återkommit till frågan om anslagstilldelningen för nästa budgetår till utbildningsbidragen.

Huvudpunkterna i regeringens reformförslag är att nuvarande karensdagar för kontantstödet skall slopas, att ersättningsbeloppen höjs i två steg och skall från år 1990 följa löneutvecklingen samt att de f. n.. stora skillnaderna i avgiftsuttag de olika kassorna emellan skall utjämnas. Det sistnämnda möjliggörs genom ett nytt finansieringssystem och upphävande av det fondkrav som ställs på kassorna. Fonderna förutsätts bli upplösta och medlen överförda till de intresseorganisationer som har tagit initiativ till kassornas bildande.

Frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring föll utanför a-kassekommitténs direktiv, och den berörs inte heller närmare i propositionen. Den har däremot aktualiserats på nytt i motioner från moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna. Moderata samlingspartiet yrkar mot bakgrund av utredningskravet att proposition 114 skall avslås helt, bortsett från ett av detaljförslagen. Folkpartiet och centerpartiet däremot godtar regeringens förslag i vissa delar. De tre partierna motsätter sig regeringsförslaget beträffande kassornas fonder. Vänsterpartiet kommunisterna föreslår högre ersättningsbelopp, och partiet går emot att de allmänna villkoren för ersättningarna ändras på det sätt regeringen har föreslagit.

Inför behandlingen av detta ärende har utskottet hållit hearings med företrädare för arbetsmarknadsdepartementet, arbetsmarknadsstyrelsen, riksförsäkringsverket, Arbetslöshetskassornas samorganisation, LO, TCO, SACO/SR och SAF. Vidare har företrädare för Köpmännens och Sveriges fiskares arbetslöshetskassor framfört synpunkter till en delegation av utskottet.

Utskottet ansluter i den följande framställningen till den disposition som valts i proposition 114. Först tar utskottet dock upp motionsyrkandena om utredning av en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i partimotion 1987/88:A44 att regeringen får i uppdrag att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att skyndsamt utarbeta och lägga fram förslag till en allmän, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Denna avses omfatta samtliga förvärvsarbetande. Med tanke på de personer som övergår från utbildning till arbete utan att dessförinnan ha förvärvsarbetat under någon längre period bör övervägas vilka kvalifikationsregler som bör gälla i sådana fall.

När det gäller försäkringens administration framhåller motionärerna att denna bör handhas av ett offentligt organ, i första hand försäkringskassorna. Dessa bör till sig kunna knyta experter från arbetsmarknadens parter och arbetsmarknadsverket.

Ersättningen bör vara relaterad till tidigare lön och skall ge en ekonomisk grundtrygghet. Effekterna av olika kompensationsnivåer och den maximala dagpenningens storlek bör analyseras. Lämpliga regler för karenstid bör anges liksom för avstängningstid vid självförvållad arbetslöshet m. m. Vidare anser motionärerna att man vid utredningsarbetet bör analysera och ta ställning till statens roll i permitteringslönesystemet. En annan sak som bör beaktas är möjligheterna att via arbetslöshetsförsäkringen tillgodose den ekonomiska grundtryggheten för äldre arbetslösa. Motionärerna menar att problemet med de s. k. äldreavgångarna bäst kan lösas genom arbetslöshetsförsäkringen.

Även i fortsättningen bör finnas en nära koppling mellan arbetslöshetsförsäkringen och utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning. Incitament att genomgå utbildning bör finnas genom ett mindre tillägg till dagpenningen.

Den maximering av dagpenningen som finns i dag kan innebära problem för inkomsttagare med lön överstigande viss nivå. Detta illustreras av en tabell i motionen. Problemet kvarstår i en allmän försäkring som erbjuder en grundtrygghet. Därför bör finnas möjlighet till tilläggsförsäkringar, antingen avtalsbundna eller baserade på frivilliga, enskilda överenskommelser. Även försäkringskassorna förutsätts kunna erbjuda individuella tilläggsförsäkringar.

När det gäller finansieringen av den allmänna försäkringen uttalar motionärerna att det bör ankomma på utredningen att belysa olika alternativ. De

säger att några medlemsavgifter inte blir aktuella och inte skall utgå, utan försäkringen bör huvudsakligen finansieras genom budgetmedel och arbetsmarknadsavgiften. Frågan om en övergång till avgifter knutna till individen bör även utredas.

I motion 1987/88:A47 anger Rune Rydén (m) riktlinjer för en allmän arbetslöshetsförsäkring, administrerad av riksförsäkringsverket och försäkringskassorna. Han yrkar att riksdagen av regeringen skall begära att frågan om en allmän arbetslöshetsersättning utreds.

Folkpartiet begär förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring dels i partimotion 1987/88:A219 från allmänna motionstiden, dels i kommittémotion 1987/88: A49 av Elver Jonsson m.fl. Försäkringen skall i princip omfatta alla personer i åldern 18–65 år som står till arbetsmarknadens förfogande, löntagare såväl som företagare. Majoriteten av arbetskraften är i dag ansluten till någon arbetslöshetskassa, men detta återspeglas inte bland de arbetslösa. Bland dem är de som står utanför arbetslöshetskassorna överrepresenterade. I en allmän försäkring bör arbetslöshetskassorna ha ansvar även för denna grupp.

I båda motionerna framhålls vidare att arbetslöshetsförsäkringen under alla omständigheter bör reformeras så, att en högre grad av partsfinansiering uppnås. Syftet anges vara att i försäkringen bygga in incitament för parterna att i löneförhandlingarna ta hänsyn till risken för ökad arbetslöshet på grund av för höga avtal. En allmän arbetslöshetsförsäkring som finansieras efter sådana principer bör vidare bygga på ett solidariskt betalningsansvar. I fall av oväntad arbetslöshet, exempelvis vid strukturproblem, bör inte de som råkar vara anställda i dessa branscher drabbas av högre avgifter på grund av de högre arbetslöshetskostnaderna.

Enligt motionärerna ger en ökad partsfinansiering tillsammans med en allmän arbetslöshetsförsäkring en bättre inkomsttrygghet för alla arbetslösa samtidigt som parterna tvingas ta hänsyn till riskerna för arbetslöshet "även bland dem som i dag inte har någon röst vid förhandlingsbordet".

Centerpartiet yrkar i kommittémotionerna 1987/88:A262 och 1987/88:A50, båda med Börje Hörnlund som första namn, att en parlamentariskt sammansatt kommitté skall tillsättas med direktiv att lägga fram förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Motionärerna konstaterar att ca en tredjedel av de arbetslösa inte kommer i fråga för vare sig ersättning från en arbetslöshetskassa eller för kontant arbetsmarknadsstöd. Särskilt gäller det kvinnor och ungdomar. Det nuvarande systemet för arbetslöshetsunderstöd fyller därmed inte rimliga trygghetskrav. Dessutom har arbetslöshetsförsäkringen alltmer förlorat sin karaktär av försäkring genom att den offentliga andelen av kostnaderna för stödet uppgår till ca 95 %.

En allmän arbetslöshetsförsäkring bör enligt motionärerna ge ett grundskydd på rimlig nivå med möjlighet att bygga på med avtalsenliga eller enskilt tecknade försäkringar. När det gäller tilläggsförsäkringen hänvisas i motion A50 till den modell som förordats av SACO/SR.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i partimotion 1987/88:A46 att trots regeringens ändringsförslag beträffande arbetslöshetsförsäkringen så är en enda, allmän socialförsäkring den bästa lösningen vid alla former av in-

komstbortfall eller oförmåga att skaffa inkomst. Inför 1990-talet bör tillsättas en särskild utredning med uppdrag att se över och lägga fram förslag hur en allmän arbetslöshets- och socialförsäkring skall utformas. Riksdagen bör av regeringen begära en sådan utredning.

ALF-utredningen

I ALF-utredningen deltog företrädare för de fem riksdagspartierna, för arbetsmarknadens parter och för Arbetslöshetskassornas samorganisation. Utredningen lade fram sina förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring i betänkandet SOU 1978:45. Nedan skisseras i korthet några huvudpunkter i utredningens förslag.

Försäkringens omfattning

Alla som har uppnått en ålder av 16 men inte 65 år och uppfyller försäkringsvillkoren. (I dag är 16–19-åringar undantagna från KAS men inte från arbetslöshetsförsäkringen.)

Ett grundvillkor för ersättning är att sökanden har en aktuell anknytning till arbetsmarknaden. Huvudregeln är därför liksom nu att ett arbetsvillkor skall vara uppfyllt för att ersättning skall utgå. Villkoret innebär att man under en tolvmånadersperiod före arbetslösheten (ramtid) skall ha arbetat i viss omfattning (15 veckor mot fem månader enligt dagens regler). Däremot bortfaller nu gällande krav på ett års medlemskap i arbetslöshetskassa (medlemsvillkoret).

Personer som är ny- eller återinträdande på arbetsmarknaden skall enligt ALF-utredningen kunna få ersättning om de

1) slutat ungdomsutbildning
2) genomgått vuxenutbildning på heltid minst ett läsår med studiesocialt stöd
3) genomgått arbetsmarknadsutbildning i minst tre månader.

Utöver kraven enligt 1)–3) skall vederbörande ha sökt arbete hos arbetsförmedlingen i minst tre månader.

Allmänna villkor

ALF-utredningen uppställer regler om karens, avstängning, ersättningstid och samordning med pension av i stort sett samma slag som nu gäller. En principiell nyhet är möjlighet till utfyllnadsersättning för den som tar arbete med lägre lön än försäkringsersättningen.

Administration

Nuvarande erkända arbetslöshetskassor förutsätts bli ombildade till allmänna kassor. För ny- och återinträdande skapas en särskild kassa med Arbetslöshetskassornas samorganisation som huvudman. Arbetslöshets-

kassornas fonder (år 1978 sammanlagt ca 1 miljard kronor) förutskickas bli upplösta och överlämnade till resp. fackförbund/företagarorganisation.

Ersättningsbelopp

ALF-utredningen föreslår ett *grundbelopp* för alla. Detta skall motsvara 1/125-del av basbeloppet, avrundat till närmaste femtal kronor. Med 1988 års basbelopp, 25 800 kr., utgör grundbeloppet 205 kr.

Försäkrade som uppfyllt arbetsvillkoret med heltidsarbete får ett *tilläggsbelopp* motsvarande 80 % av skillnaden mellan grundbelopp och dagsförtjänst. Uppåt sätts en inkomstgräns motsvarande sju och en halv gånger basbeloppet. Skillnaderna mot nuläget framgår av nedanstående tabell:

Årsinkomst före arbetslöshet	Ersättning per dag		Kompensationsnivå (procent av dagsförtjänst	
	F. n.	ALF	F. n.	ALF
0	140[1]	205	–	–
85 000	294	300	91,7	92,5
100 000	347	345	91,7	90,8
120 000	400	405	88,0	88,8
150 000	400	495	70,4	87,1
193 000[2]	400	625	54,6	85,5

[1] = KAS
[2] = 7,5×basbeloppet

Utskottets överväganden

Med anledning av motionerna får utskottet för egen del anföra följande.

Under senare delen av 1970-talet utarbetades förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring av den på riksdagens begäran tillsatta ALF-utredningen. Dess förslag i betänkandet SOU 1978:45 kom dock att genomföras av statsmakterna endast i enstaka detaljfrågor. Utredningsarbetet bedrevs efter den senaste stora reformeringen av kontantstödet, som gjordes år 1973. Då förbättrades arbetslöshetsförsäkringen i olika avseenden och de tidigare, begränsade möjligheterna för icke-försäkrade att få arbetslöshetsersättning i form av kommunalt kontantstöd eller omställningsbidrag för äldre ersattes, som tidigare berörts, av en lagfäst rätt till kontant arbetsmarknadsstöd (KAS), som utgår efter generella kriterier.

Utvecklingen har därefter gått i riktning mot att en allt större andel av de förvärvsverksamma är anslutna till arbetslöshetsförsäkringen. Av det material som har tagits fram av a-kassekommittén framgår att under tioårsperioden 1977–1986 steg andelen från 69 till 79 %. Uttryckt i absoluta tal innebär förändringen att medan antalet personer i arbetskraften under perioden ökade med 280 000 så steg antalet kassamedlemmar med gott och väl det dubbla eller med 590 000. Till försäkringen är nu anslutna i runt tal 3,5 miljoner medlemmar.

Trots den ökade täckning som arbetslöshetsförsäkringen har uppnått är

det fortfarande omkring en fjärdedel av de arbetssökande hos arbetsförmedlingen som saknar rätt till arbetslöshetsersättning, vartill kommer en del sökande som enbart är berättigade till KAS. Detta kan motivera att man inför 1990-talets arbetsmarknad ser över möjligheterna att vidga arbetslöshetsförsäkringen så att man i den kan fånga in grupper som fortfarande står utanför. Vid en sådan utbyggnad bör man självfallet ta till vara erfarenheterna av det nuvarande försäkringssystemet och sträva efter att bevara de fördelar som detta har inneburit. Som utskottet ser det innebär det bl. a. att man även i fortsättningen bör bygga på arbetslöshetskassornas medverkan.

En annan utgångspunkt bör vara att de ökade finansieringskrav som följer med en utbyggd försäkring inte helt eller delvis får tillgodoses av de försäkrade själva genom höjda egenavgifter, såsom skisseras i ett par av motionerna.

Vid bedömningen av den nu aktuella utredningsfrågan har man också att ta hänsyn till att regeringens förslag – som kommer att närmare behandlas i det följande – sammantagna leder till en väsentlig reformering av det nuvarande systemet. Utskottet tänker särskilt på förslaget att slopa karensdagarna som i den delen innebär ett länge önskat närmande till sjukförsäkringens regelsystem och samtidigt ger en påtaglig förbättring av det ekonomiska skyddet vid arbetslöshet. Andra angelägna reformönskemål som tillgodoses är anpassningen av ersättningsbeloppen till löneutvecklingen och utjämningen av skillnaderna i medlemsavgifter mellan olika kassor.

Enligt utskottets mening bör man avvakta effekterna av nyssnämnda och övriga åtgärder som förordas i den föreliggande propositionen, innan man slutgiltigt tar ställning till frågan om att starta ett nytt utredningsarbete om en allmän arbetslöshetsförsäkring med den inriktning som utskottet nyss har angivit. Utskottets slutsats härav är att i dagens läge bör motionernas yrkanden om utredning av frågan om en allmän och obligatorisk försäkring inte leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

Fråga om avslag på proposition 1987/88:114

Moderata samlingspartiet förutsätter i partimotionen 1987/88:A44 att den begärda utredningen om en allmän arbetslöshetsförsäkring skall bedrivas skyndsamt så att det blir möjligt att inom en snar framtid avveckla det nuvarande systemet med kassor. Därför bör inte nu göras några förändringar i detta system, utan regeringens proposition bör avvisas av riksdagen utom på en punkt. Denna gäller utökningen av antalet ersättningsberättigade dagar vid väderpermitteringar.

I motsats till moderata samlingspartiet anser utskottet att riksdagen – oavsett inställning till önskemålen om en ny utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring – inte bör avstå från att sakpröva de olika delförslagen. Motionärerna anger som skäl för att det nu inte bör ske några förändringar att en ny ordning för ersättningarna bör kunna genomföras relativt snabbt. Utskottet har inte samma uppfattning utan erinrar om att det tog ALF-utredningen fyra år att arbeta fram sina förslag. Som motionä-

rerna själva dokumenterat har det sedan 1970-talet tillkommit nya och komplicerade frågor som skulle behöva ingående belysas i ett nytt utredningsarbete. Utskottet noterar att övriga partier som framställt motsvarande utredningsyrkanden inte har dragit lika långtgående slutsatser härav som moderata samlingspartiet. De har i stället yrkat ändringar i eller avslag på de delar av propositionen som de ogillat och har därutöver godtagit regeringens förslag.

Som utskottet ser det saknas underlag för att såsom begärs i motion A44 avslå i princip hela proposition 114. Till följd härav avstyrker utskottet motionens avslagsyrkande och övergår till att behandla regeringsförslagen och till dem knutna motionsyrkanden.

Dagpenning- och kompensationsnivån

Ersättningsbelopp åren 1988 och 1989

Regeringen föreslår att högstbeloppet för dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och stödbeloppet i det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) skall höjas dels måndagen den 4 juli i år för återstoden av år 1988, dels måndagen den 2 januari 1989 att gälla till utgången av det året på sätt framgår av följande tabell. Den visar också de ändringsyrkanden som ställts av centerpartiet i kommittémotion 1987/88:A50 av Börje Hörnlund m. fl. och av vänsterpartiet kommunisterna i partimotion 1987/88:A46.

	Prop. 114	Mot. 50 (c)	Mot. 46 (vpk)
Högstbelopp från a-kassa (f. n. 400 kr.)			
4 juli 1988	425		450
2 jan. 1989	450	425	
KAS (f. n. 140 kr.)			
4 juli 1988	149		225
2 jan. 1989	158	149	

Beloppet för KAS enligt motion A46 är en konsekvens av att vänsterpartiet kommunisterna samtidigt yrkar att KAS generellt skall utgå med hälften av högsta dagpenningbelopp i arbetslöshetsförsäkringen.

Beträffande utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering anmäls i propositionen att det är regeringens avsikt att vid bifall till förslagen om ersättningarna vid arbetslöshet företa motsvarande bidragshöjningar. Högstbeloppet för deltagare med rätt till ersättning från arbetslöshetskassa skall således bli 425 och 450 kr. per dag från 4 juli 1988 resp. den 2 januari 1989. För deltagare som är 20 år eller äldre men inte har rätt till kassaersättning blir motsvarande belopp höjt från 240 till 255 resp. 270 kr. per dag. För ungdomar som är under 20 år och inte har rätt till kassaersättning höjs utbildningsbidraget från 170 till 181 resp. 191 kr. per dag.

Centerpartiet anser i motion A50 att utbildningsbidragen skall höjas till

425, 255 resp. 181 kr. per dag från den 2 januari 1989. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar å andra sidan i motion A46 att utbildningsbidraget för deltagare som inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa skall motsvara 75 % av högsta dagpenningbelopp hos kassorna och fr. o. m. den 4 juli i år fastställas till 338 kr. per dag.

Att ersättningsnivåerna bör höjas godtas i motion A50 (c), men höjningen sägs inte böra ske på ett sådant sätt att den upplevs som ett hinder för de mera offensivt inriktade arbetsmarknadspolitiska insatserna. Detta befaras i vissa fall kunna bli effekten av en kraftig höjning. Vänsterpartiet kommunisternas yrkanden att KAS skall utgöra 50 % av högsta dagpenning inom arbetslöshetsförsäkringen och utbildningsbidraget för personer utan rätt till kassaersättning skall vara 75 % av samma dagpenning är ett fullföljande av en linje som vpk har drivit under en följd av år.

Utskottet ansluter sig för sin del till de avvägningar beträffande ersättningsbeloppen under åren 1988 och 1989 som har gjorts av regeringen.

Vad nu anförts innebär att utskottet med avstyrkande av motionerna A46 och A50 i motsvarande delar föreslår att riksdagen antar dels de till proposition 114 fogade lagförslagen 1 och 2 om ändring av dagpenningbeloppen inom arbetslöshetsförsäkringen resp. höjning av KAS från 4 juli 1988, dels övergångsbestämmelserna till 17 § i lagförslaget 4 och till 18 § första stycket i lagförslaget 5 beträffande dagpenningbelopp inom arbetslöshetsförsäkringen resp. stödbeloppet i KAS under år 1989.

Ersättningsbelopp från år 1990

Fr.o.m. år 1990 innebär regeringens förslag att nyssnämnda ersättningsbelopp, dvs. den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen, stödbeloppet i KAS samt utbildningsbidragen, årligen skall anpassas till löneutvecklingen för vuxna arbetare inom egentlig industri. Förslaget överensstämmer med vad a-kassekommittén har förordat. Med löneutvecklingen avses den procentuella utvecklingen av tidlön och ackord. Till grund för de mätningar som framdeles skall ske kommer att ligga den genomsnittliga tidlönen jämte ackordstillägg för vuxna industriarbetare andra kvartalet 1988 enligt SAF:s och LO:s gemensamma lönestatistik. Därjämte skall mätningarna utgå från det högsta dagpenningbelopp som gäller under år 1989, dvs. – vid bifall till regeringens förslag – 450 kr. Beträffande beräkningsmetoden i övrigt hänvisas till proposition 114 (s. 25).

För närvarande gäller att arbetslöshetskassorna själva får bestämma om högsta resp. lägsta dagpenningbelopp inom de beloppsramar som är fastställda i 17 § arbetslöshetsförsäkringslagen. Regeringen föreslår att denna valmöjlighet avskaffas så att samma högsta resp. lägsta belopp skall gälla i samtliga kassor. Lägsta dagpenningbelopp bör i fortsättningen överensstämma med stödbeloppet i KAS.

I fråga om stödbeloppet i KAS förordar regeringen vidare att detta från år 1990 fastställs enligt den beräkningsmetod och den ordning i övrigt som skall gälla för dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

När det gäller utbildningsbidragen har regeringen alltsedan bidragen fick sin nuvarande utformning år 1975 kunnat anpassa bidragsnivåerna till de

förändringar som genom riksdagsbesluten görs av ersättningarna vid arbetslöshet. Regeringens förslag innebär att riksdagen fr. o. m. år 1990 inte längre kommer att medverka vid ändringar av dessa ersättningsbelopp. Med hänsyn härtill begär regeringen bemyndigande att fr. o. m. år 1990 få anpassa nivåerna på utbildningsbidragen med tillämpning av de ovan angivna principerna för att fastställa den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen.

I fråga om de nu redovisade förslagen från regeringen om en löpande anpassning av ersättningsbeloppen till löneutvecklingen yrkar Börje Hörnlund m. fl. (c) i kommittémotion 1987/88:A50 att desamma skall avslås. Något bemyndigande av det slaget bör enligt motionärerna inte ges i avvaktan på en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Om man går till att överväga en så genomgripande förändring som en allmän arbetslöshetsförsäkring av det slag som skisseras av t. ex. centerpartiet så kommer anpassningen av ersättningsbeloppen till pris- och löneutvecklingen att tillhöra en av de många frågor som får prövas från nya utgångspunkter. Det ligger i sakens natur. Därav drar utskottet emellertid en annan slutsats än motionärerna, nämligen att det förhållandet inte är något hinder för att nu genomföra den ordning regeringen förordat och som överensstämmer med a-kassekommitténs, av flertalet remissinstanser understödda förslag. Utskottet biträder alltså den av regeringen föreslagna ordningen för ersättningsbeloppens anpassning fr. o. m. år 1990 och avstyrker samtidigt motion A50 även i denna del. Formellt innebär ställningstagandet att utskottet föreslår riksdagen att anta 17 § i lagförslaget 4 beträffande arbetslöshetsförsäkringen och 18 § i lagförslaget 5 beträffande KAS. Dessutom bör regeringen få begärt bemyndigande beträffande anpassningen av utbildningsbidragens belopp.

Utöver vad som nu redovisats har *utbildningsbidragens konstruktion* behandlats i ytterligare två motioner. I den ena, 1987/88:A242, som väckts under den allmänna motionstiden av Yvonne Sandberg–Fries och Ralf Lindström (båda s) förespråkas att dagpenningen kompletteras med ett stimulansbidrag, att dagpenningbeloppet ändras i takt med förändringarna av det allmänna basbeloppet och att bidragsbeloppen förbättras för vuxna elever utan rätt till kassaersättning, den s. k. mellangruppen. Motionärerna yrkar på ett tillkännagivande till regeringen av vad de anfört om utbildningsbidraget.

I den andra motionen, 1987/88:A43, som väckts av Birthe Sörestedt och Bengt Silfverstrand (båda s) med anledning av proposition 114, begärs att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av utbildningsbidragens struktur. Motionärerna åberopar bl. a. att det av utredningen om socialbidrag klarlagts att ca 20 % av dem som beviljats utbildningsbidrag samtidigt behöver uppbära socialbidrag. Trots de förbättringar av utbildningsbidragen som föreslås i propositionen sägs utbildningsbidragen på grund av sin konstruktion fortfarande kräva kompletterande socialbidrag till vederbörandes försörjning.

När de nuvarande utbildningsbidragen infördes vid mitten av 1970-talet var de kompletterade med ett särskilt stimulansbidrag om 10 kr. per dag.

Bidraget avskaffades i början av 1980-talet av besparingsskäl. Man kan, som motionärerna gör, motivera förbättringar av utbildningsbidragen utöver vad regeringen har föreslagit, men problemet är att varje förbättring är kostnadskrävande och därför måste vägas mot andra angelägna ändamål. Det kan påpekas att redan ett återinförande av stimulansbidraget med det i dagens läge blygsamma belopp som gällde på 1970-talet skulle kosta drygt 100 milj. kr. Med hänsyn härtill och eftersom de ovan tillstyrkta regeringsförslagen medför bidragsförbättringar inom kort är utskottet inte berett att tillstyrka initiativ till nya överväganden om utbildningsbidragens nivå. Utskottet avstyrker sålunda motionerna A43 och A242.

Kompensationsnivån

Enligt den norm som fastställdes vid 1973 års reformering av arbetslöshetsförsäkringen får dagpenningen utgå med högst 91,7 % av den försäkrades dagsförtjänst före arbetslösheten. Därutöver sätter den högsta dagpenningen i den kassa medlemmen tillhör en ytterligare gräns för de belopp som skall betalas ut. Regeringen föreslår att kompensationsnivån sänks till 90 % av dagsförtjänsten inom ramen för den gällande högsta och lägsta dagpenningen. Detta förslag hänger samman med det i det följande redovisade förslaget att slopa karensdagarna. Dessa har tidigare avskaffats inom sjukförsäkringen. Det är därför enligt proposition 114 naturligt att även anpassa arbetslöshetsförsäkringens kompensationsnivå till vad som gäller inom sjukförsäkringen.

Vidare föreslår regeringen nya regler för samordning av arbetslöshetsersättningarna med utgående pensionsförmåner. Förslagen avser sammanfattningsvis att motverka att de sammanlagda förmånerna av kassaersättning och reducerad pension överstiger vad som normalt utgår som hel pension. Dessutom bedöms förslagen medföra förenklingar.

Regeringsförslagen i detta avsnitt har inte närmare berörts i motionerna. Utskottet har inte funnit anledning till erinran utan tillstyrker regeringen lagförslag i de aktuella delarna. Dessa berör 20 och 21 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Karensdagarna

Inom både arbetslöshetsförsäkringen och kontantstödet vid arbetslöshet gäller en karenstid av fem dagar. Regler om karens har funnits alltsedan den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen började. Regeringen föreslår nu att karensdagarna slopas fr. o. m. den 1 januari 1989. Reformkostnaden anges till sammanlagt 270 milj. kr.

Folkpartiet och centerpartiet ger reformen sin anslutning i kommittémotionerna A49 och A50. Utskottet instämmer i vad som anförs i propositionen att de argument som en gång kan ha funnits för karensdagarna inte längre är hållbara. De ekonomiska hinder som tidigare har kunnat åberopas mot en reform av detta slag föreligger inte längre sedan a-kassekommittén med sina förslag beträffande kompensationsnivån m. m. har visat att det är möjligt att finansiera reformen inom ramen för oförändrade

kostnader. Den betydelsefulla förbättring av skyddet vid arbetslöshet som det här gäller bör alltså genomföras. Lagtekniskt innebär det att 13 § i lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd upphävs, vilket i sin tur medför följdändringar i ett antal andra paragrafer.

Avstängning samt ersättning vid studier

Enligt gällande regler skall en arbetslös avstängas från rätten till ersättning vid självförvållad arbetslöshet. Är det fråga om arbete med längre varaktighet än tio dagar är avstängningstiden 20 ersättningsdagar. Kortare arbeten medför kortare avstängningstid. Utöver avstängningstiden tillkommer fem dagars karens. För att inte den sammanlagda tiden utan ersättning i de fall det nu gäller skall förkortas genom att karensdagarna slopas föreslås i propositionen att avstängningstiden förlängs med fem dagar. Förlängningen skall dock inte inträffa när avstängningen beror på att den arbetslöse vägrar ta ett erbjudet arbete under pågående arbetslöshet och med dagens regler redan har fullgjort karensen.

När det gäller ersättningsrätten vid studier finns för närvarande inga uttryckliga bestämmelser i lagstiftningen, utan saken har fått regleras i praxis. Bedömningen var tidigare restriktiv, men efter avgöranden i försäkringsöverdomstolen har ärendena kommit att behandlas mer och mer generöst. Detta innebär att arbetslöshetsersättningarna har kommit att utnyttjas i stället för de finansieringsformer som samhället erbjuder vid studier. A-kassekommittén föreslår som huvudregel att den som bedriver studier på heltid inte skall kunna få arbetslöshetsersättning annat än i särskilda undantagsfall. Detta är också regeringens förslag. Möjligheterna att studera och samtidigt uppbära arbetslöshetsersättning skall i fortsättningen vara reglerade i lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd med den angivna huvudregeln inskriven.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i partimotion 1987/88:A46 att regeringens förslag beträffande avstängstiden och ersättningsrätten vid studier skall avslås. Enligt vpk:s mening är avstängningsreglerna en skamfläck i arbetslöshetsförsäkringen, och vpk kan inte biträda en relativ skärpning av dessa regler. När det gäller ersättningsrätten vid studier anförs i motionen att det är en oacceptabel försämring att vidta en sådan förändring utan att ange eller föreslå andra system för finansiering av studier för de grupper av arbetslösa det här gäller. En förändring bör samordnas så att studier underlättas för de arbetslösa och inte tvärtom. Vpk emotser ett nytt förslag från regeringen med sådan inriktning.

Som motiv för att förlänga avstängningstiden anför arbetsmarknadsministern att det är "orimligt att en avveckling av karensdagarna skall komma den som har lämnat en anställning frivilligt utan giltig anledning till godo. De slopade karensdagarna innebär ju att man får ersättning snabbare och jag anser att det skulle vara stötande om detta skulle gälla även när någon har lämnat sin anställning frivilligt. Detsamma gäller enligt mening den som har skilts från sitt arbete på grund av otillbörligt uppförande." Utskottet delar arbetsmarknadsministerns uppfattning och tillstyrker så-

lunda de nya avstängningsreglerna. Motion A46 avstyrks i motsvarande del.

Utskottet anser vidare liksom regeringen att det finns anledning att dra upp en gräns för användningen av arbetslöshetsersättningarna vid studier. Med anledning av vad som sägs i motionen om att man inte bör försämra de arbetslösas möjligheter att genom studier förbättra sin situation kan hänvisas till arbetsmarknadsutbildningen. Det är den utbildningsform man i första hand tänker på när det gäller arbetslösa, och vid denna utgår utbildningsbidrag som är lika stora som eller i vissa fall bättre än ersättningarna vid arbetslöshet.

Utöver utbildningsbidragen har samhället för vuxnas studier ställt till förfogande studiesocialt stöd i form av studiemedel och vuxenstudiestöd. Motionärerna har inte anfört något bärande skäl för att dessa stödformer och utbildningsbidragen skall behöva kompletteras med möjlighet att utnyttja ersättningarna vid arbetslöshet. Det bör framhållas att dessa ersättningar egentligen har till syfte att garantera inkomsttrygghet vid tillfälliga perioder av arbetslöshet.

De nu gjorda övervägandena leder fram till att utskottet tillstyrker regeringens förslag även på denna punkt. Det bör understrykas att vad det gäller är att som en huvudregel fastställa att det inte skall vara tillåtet att uppbära arbetslöshetsersättning samtidigt med studier. Det innebär att det inte är fråga om ett totalstopp. Om det finns särskilda skäl skall det således även i fortsättningen finnas möjlighet att kombinera arbetslöshetsersättning med studier. Exempel på sådana situationer anges i propositionen (s. 34–35).

Den nya regeln om begränsning av ersättningsrätten vid utbildning är avsedd att införas i 4 § lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd, att gälla från den 1 januari 1989. Utskottets tillstyrkan innefattar även lagändringarna samtidigt som motion A46 avstyrks i den förevarande delen.

Statsbidrags- och finansieringsfrågor

Nuvarande ordning

Arbetslöshetskassorna får med dagens regler statsbidrag som består av ett grundbidrag med 80 % av de utbetalade dagpenningarna samt därutöver av ett progressivbidrag. I kassor med mycket låg arbetslöshet utgår endast grundbidraget, medan statsbidraget i kassor med hög arbetslöshet kan stiga till maximalt 98 % av dagpenningkostnaderna. Den genomsnittliga statsbidragsandelen är för år 1987 preliminärt beräknad till 94,9 %.

Statsbidragen betalas ut till arbetslöshetskassorna månadsvis a konto med slutreglering vanligen under det första kvartalet påföljande år. Bidragen finansieras till 65 % med en arbetsgivaravgift, arbetsmarknadsavgiften, och till 35 % från anslaget B 4. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag på arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. På samma sätt bekostas i dag permitteringslöneersättningarna, det kontanta arbetsmarknadsstödet och utbildningsbidragen.

I syfte att skapa ett enklare och mer ändamålsenligt bidragssystem föreslår regeringen i huvudsaklig överensstämmelse med vad a-kassekommittén har förordat följande beträffande statsbidragen till arbetslöshetskassorna.

Bidragen betalas ut direkt i samband med att kassorna gör sina utbetalningar av ersättningarna till de arbetslösa. Statsbidraget skall motsvara hela ersättningen. Därmed uppnås att kassorna inte behöver egna medel för sina utbetalningar, och inte heller behövs någon reglering i efterhand av statsbidraget. Att statsbidraget täcker hela den ersättning som kassorna betalar ut skall inte medföra ökade kostnader för staten. Såsom redovisas i följande avsnitt är det nämligen meningen att kassorna skall inleverera till staten så stor del av medlemsavgifterna att de ökade bidragskostnaderna blir i det närmaste täckta. Det nya statsbidragssystemet föreslås träda i kraft den 1 januari 1989. Några lagändringar är i denna del inte aktuella.

Även när det gäller formerna för att finansiera statens utgifter för arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag m. m. föreslår regeringen förändringar. Statsbidragen till arbetslöshetskassorna föreslås bli finansierade genom arbetsmarknadsavgiften, i den mån bidragen inte täcks av de avgiftsmedel som kassorna skall leverera in till staten. Statens bidrag till permitteringslöneersättningarna avses bli helt finansierad genom arbetsmarknadsavgiften. Å andra sidan förordar regeringen att statens utgifter för KAS och för utbildningsbidragen i fortsättningen helt täcks via anslag på statsbudgeten.

Den nya finansieringsordningen är avsedd att börja gälla den 1 juli 1988. Den förutsätter en ändring i lagen om socialavgifter (lagförslag 3 i proposition 114).

Utbetalningarna av statsbidrag till arbetslöshetskassor och permitteringslöneersättningar förutsätter att tillgängliga arbetsgivaravgiftsmedel förslår. För att klara variationer i utbetalningsbehovet skall med regeringens förslag överskottsmedel kunna behållas för att utnyttjas i perioder med ökade utbetalningar. Vidare förordas att till systemet skall knytas en rörlig kredit om högst 1 000 milj. kr. för att undvika att man skall behöva snabbt ändra nivån på arbetsmarknadsavgiften.

Motionerna

Folkpartiet i kommittémotion 1987/88:A49 och centerpartiet i kommittémotion A50 yrkar att regeringens förslag i fråga om nya statsbidragsregler och finansieringen skall avslås. I motion A50 finns dessutom ett särskilt avslagsyrkande beträffande den rörliga krediten. Den gemensamma grunden för yrkandena är att några principiella förändringar av bidrags- och finansieringssystemet inte bör ske i avvaktan på en allmän arbetslöshetsförsäkring.

I detta sammanhang bör redovisas att folkpartiet i motion 1987/88:A219 från allmänna motionstiden yrkat att riksdagen av regeringen skall begära förslag om arbetslöshetsförsäkringens finansiering. Finansieringen bör utgå från att ökade egenavgifter skapar ett mer direkt hänsynstagande till

konsekvenserna för sysselsättningen av löneförhandlingarnas utfall. Egenavgiften till arbetslöshetskassorna bör således öka, varigenom det blir möjligt att reducera statsbidragen till kassorna.

En liknande uppfattning uttrycks i motion A50 (c). Där sägs att statsbidragen bör begränsas till att omfatta 90 % av de utbetalade ersättningarna och att medlemsavgifterna bör justeras i motsvarande mån.

Utskottets överväganden

Utskottet kan inte ansluta sig till motionernas uppfattning att det för dagen är en aktuell åtgärd att med ökade egenavgifter hålla nere statens kostnader för ersättningarna vid arbetslöshet. Sett mot bakgrund av de krav på en allmän arbetslöshetsförsäkring som framförs av bl. a. folkpartiet och centerpartiet framstår snarare en inriktning mot sänkta medlemsavgifter som en mer adekvat åtgärd att överväga. I ett system med en allmän arbetslöshetsförsäkring är det nämligen inte särskilt meningsfullt att ta ut avgifter av de försäkrade, dvs. alla invånare i landet som är i arbetsför ålder – jämför de för länge sedan avskaffade egenavgifterna till sjukförsäkringen och folkpensioneringen.

Vad som i dagsläget är mer angeläget är att försöka utjämna de stora avgiftsskillnaderna mellan kassorna. Trots den nuvarande bidragskonstruktionen är dessa skillnader till en inte oväsentlig del betingade av arbetslöshetsnivåerna i de olika kassorna. Hög arbetslöshet drar fortfarande upp medlemsavgifterna. Med regeringens förslag att hela dagpenningen skall ersättas av staten kommer inte längre arbetslöshetens omfattning att direkt påverka arbetslöshetskassornas egna kostnader och behovet att ta ut ökade medlemsavgifter. Starka rättviseskäl talar därmed för regeringens förslag.

Till vad nu sagts kommer önskemålet att skapa ett mindre krångligt statsbidragssystem. A-kassekommitténs och regeringens förslag har ett sådant syfte. Även detta talar för att det nya statsbidragssystemet bör genomföras. Samtidigt får man vara på det klara med att de i propositionen föreslagna nya reglerna för utbetalning av statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna m. m. innebär en genomgripande reformering av hela utbetalningssystemet. Det säger sig självt att en systemomläggning av denna karaktär kan, trots ansträngningar från berörda myndigheter, medföra en del inkörningsproblem och andra praktiska problem som inte alla gånger har kunnat förutses. Dessa problem kan ställa krav på justeringar efter igångkörandet för att systemet skall fungera på avsett vis. Med erkännande av att myndigheterna kommer att ställas inför praktiska svårigheter och att man får vara beredd att medverka till att lösa dem på ett smidigt sätt delar utskottet regeringens uppfattning att det bör vara möjligt att genomföra de föreslagna ändringarna vid den avsedda tidpunkten, årsskiftet 1988–1989.

Förslagen till ändrade former för att finansiera statens bidragskostnader är betingade av att nuvarande ordning med blandad arbetsgivaravgifts- och budgetfinansiering har visat sig vara otymplig och budgettekniskt olämplig. Ett nytt system bör enligt propositionen bygga på att varje utgiftsslag

finansieras ur endast en källa. Dessutom, tilläggs det, bör kostnader som påverkas mest av förhållanden som parterna på arbetsmarknaden råder över finansieras genom arbetsgivaravgifter.

Utskottet ansluter sig även i denna del till vad regeringen anfört och föreslagit.

Sammanfattningsvis anser utskottet att riksdagen med avslag på motionerna A49 (fp), A50 (c) och A219 (fp) i de aktuella delarna bör dels godkänna vad som föreslagits i propositionen om statsbidrag, rörlig kredit och bidragsutbetalningar till arbetslöshetskassorna, dels anta det till propositionen fogade lagförslaget 3 om ändring i lagen om socialavgifter.

Medlemsavgifter och utjämningsbidrag

Arbetslöshetskassornas medlemsavgifter skall tillsammans med statsbidrag och andra inkomster täcka ersättningarna till arbetslösa medlemmar, kassornas förvaltningskostnader och övriga utgifter samt avsättningar till fondbildning. Medlemsavgifterna varierar i dag mellan 96 och 732 kr. per år.

Arbetsmarknadsministern anser att de stora avgiftsskillnaderna är helt orimliga, sett mot bakgrund av att det främst är lågavlönade medlemmar i utsatta branscher som har höga avgifter, medan de lägsta avgifterna ofta finns i kassor med låg arbetslöshet och bättre avlönade medlemmar.

Det kan erinras om att det ingick i a-kassekommitténs uppdrag att pröva möjligheterna till ett system med enhetligare avgifter för alla medlemmar i arbetslöshetskassorna. Ett av kommitténs förslag för att tillgodose detta syfte har nyss behandlats, nämligen att statsbidrag skall lämnas för hela den ersättning som kassorna betalar ut till de arbetslösa. Ett annat förslag kommer att behandlas i det följande avsnittet om upphävande av fonderingskravet. Dessutom föreslår kommittén som en ytterligare åtgärd att kassorna får uppbära ett förvaltningsbidrag.

Såsom redovisats i det föregående avsnittet är det regeringens mening att de ökade kostnaderna för staten till följd av att hela den utbetalade ersättningen täcks bidragsvägen skall kompenseras av kassorna. Denna kompensation skall komma till stånd genom att kassorna betalar in en viss del av medlemsavgifterna till staten. Dessutom bör kassorna till staten ge ett tillskott som skall användas för att utjämna avgiftsskillnaderna. Däremot anser regeringen att det är mindre lämpligt att införa det förvaltningsbidrag som a-kassekommittén föreslår.

Från de angivna utgångspunkterna förordar regeringen att det i lagen om arbetslöshetsförsäkring skall skrivas in att en kassamedlem skall i avgift till kassan per år betala

a) 35 % av den genomsnittligt utbetalade dagpenningen i kassan för att finansiera kassans andel av kostnaden för den utbetalade arbetslöshetsersättningen,

b) 3 % av den gällande högsta dagpenningen för att finansiera ett utjämningsbidrag och

c) erforderligt belopp som behövs för att finansiera den del av kassans förvaltningskostnader som inte täcks av eventuellt utjämningsbidrag.

Folkpartiet och centerpartiet yrkar i kommittémotionerna A49 resp. A50 att regeringsförslagen även i denna del skall avslås med hänvisning till den inställning som tidigare redovisats att inga förändringar bör göras i statsbidrags- och finansieringssystemet i avvaktan på en allmän arbetslöshetsförsäkring. Centerpartiet förordar dessutom att en del av medlemsavgiften bör tas ut och inlevereras till staten för att användas som bidrag för att utjämna medlemsavgiften i de olika kassorna. Centerpartiet anser att a-kassekommitténs förslag att ett belopp motsvarande hälften av dagpenningen i resp. kassa är en välavvägd grund för en sådan utjämningsavgift.

Liksom vid behandlingen av statsbidrags- och finansieringsfrågorna anser utskottet att en ny framtida reform av systemet för ersättningen vid arbetslöshet inte är något skäl för att avstå från angelägna förbättringar i dagens system. Det bör vidare understrykas att det nu aktuella förslaget om medlemsavgifterna är ett fullföljande av förslaget till omläggning av statsbidragen till kassorna. Dessa skall, som tidigare sagts, få full täckning för sina utbetalningar av ersättningarna. I gengäld har det förutsatts att kassorna av sina avgiftsmedel skall tillskjuta ett belopp som beräknas motsvara kostnadsökningen för staten. I konsekvens med de tidigare ställningstagandena föreslår därför utskottet att riksdagen avvisar motionernas avslagsyrkanden.

När det gäller finansieringen av utjämningsbidraget föreslår regeringen att kassorna skall betala in ett belopp per medlem som motsvarar 3 % av den högsta gällande dagpenningen. Centerpartiet förordar, som ovan redovisats, ett tillskott per medlem som motsvarar hälften av kassornas genomsnittliga dagpenning. Utskottet erinrar om att centerpartiet kräver att nuvarande statsbidrags- och finansieringssystem skall tills vidare behållas i princip oförändrat. Dock skall medlemmarnas egenfinansiering ökas så att statsbidragsandelen av ersättningarna till de arbetslösa minskar från 95 till 90 %. Redan detta medför att en betydande höjning av kassornas medlemsavgifter måste ske. Lägger man till den avgiftshöjningen en utjämningsavgift motsvarande en halv dagpenning kommer man fram till att utjämningen enligt centerpartiets modell kommer att äga rum på en hög avgiftsnivå. Utskottet avstyrker motionens förslag.

Det utjämningsbidrag regeringen föreslår skall lämnas enligt två kriterier. Det skall för det första lämnas till kassor med en arbetslöshet som överstiger genomsnittet för samtliga arbetslöshetskassor. Antalet ersättningsdagar per medlem och år skall vara minst 10 % högre än genomsnittet. Bidraget skall i detta fall motsvara 2 % av den högsta dagpenningen multiplicerat med det övergenomsnittliga antalet dagar i kassan.

Den andra typen av utjämningsbidrag avser kassor som har färre medlemmar än 10000 och en medlemsavgift högre än 70 % av den högsta dagpenningen. Bidraget skall i detta fall vara 50 % av det belopp som överstiger 70 % av högsta dagpenning och kassans verkliga kostnad per medlem.

Om den utjämningsavgift kassorna levererat in till staten ger ett överskott skall detta återbetalas till kassorna. Om avgiften inte täcker utbetalningsbehovet kommer utjämningsbidraget att sättas ned.

Utjämningsbidraget utgör en viktig del i reformeringen av arbetslöshets-

försäkringen. De nu oacceptabelt stora skillnaderna i medlemsavgifter kan genom bidraget till stor del undanröjas. Det är därför angeläget att regeringens förslag till utjämningsbidrag genomförs. Man får emellertid vara på det klara med att med den föreslagna konstruktionen – och utskottet tänker främst på den del av utjämningsbidraget som skall gå till kassor med lågt antal medlemmar och hög medlemsavgift – kan bidragsutbetalningarna till de enskilda kassorna vara svåra att beräkna för det första verksamhetsåret, dvs. år 1989. Därigenom riskerar bidragsgivningen att inte få avsedd effekt under det året. Regeringen bör därför ha möjlighet att övergångsvis göra de anpassningar av reglerna som behövs för att uppnå syftet med bidraget.

Som tidigare nämnts varierar medlemsavgifterna i de olika kassorna för närvarande mellan 96 och 732 kr. Genomförs förslagen om ändrade statsbidragsregler och medlemsavgifter bedöms avgifterna i propositionen komma att variera mellan ca 120 och 350 kr. Ytterst ankommer det dock även med de nya bestämmelserna på kassorna själva att fastställa medlemsavgiften med iakttagande av att kassornas utgifter blir täckta.

Med det anförda tillstyrker utskottet att riksdagen ger regeringen det godkännande som begärts av de i propositionen angivna riktlinjerna för utjämningsbidrag till kassorna samt de föreslagna ändringarna i lagen om arbetslöshetsförsäkring som berör medlemsavgifterna i 54, 56 och 57 §§. Dessa paragrafer berörs även av fondfrågan i nästa avsnitt. Den formella hemställan beträffande paragraferna görs därför i det följande.

I detta avsnitt av propositionen behandlas också frågan om *avgifter för enskilt anslutna medlemmar*, dvs. medlemmar i en arbetslöshetskassa som inte samtidigt tillhör en facklig organisation eller en företagarorganisation. Antalet sådana medlemmar uppskattas till 55 000. Regeringen har i två beslut under år 1985 medgivit att kassorna av dessa medlemmar får ta ut särskilda avgifter vid sidan av den fasta avgift som varje medlem har att erlägga enligt arbetslöshetsförsäkringslagen. Regeringen föreslår att kassorna får en i lagen fastställd rätt att i den fasta avgiften för enskilt anslutna medlemmar inkludera ett belopp som täcker merkostnaderna för medlemsadministrationen.

I kommittémotion 1987/88:A49 yrkar folkpartiet att regeringsförslaget skall avslås med hänvisning till de invändningar som har gjorts av lagrådet och till att kostnaderna för kassornas administration bör bäras solidariskt av kassamedlemmarna.

Lagrådet har i sitt yttrande bl. a. anfört att likabehandlingsprincipen starkt talar för att alla medlemmar bör behandlas på samma sätt, särskilt som kassornas framtida roll blir att vara förmedlare av statsbidrag.

Arbetsmarknadsministern har med anledning av lagrådets invändningar framhållit att den föreslagna bestämmelsen inte ger utrymme för arbetslöshetskassorna att i avgiftshänseende utsätta medlemmarna för någon oberättigad särbehandling. Meningen är enbart att ge möjlighet att för en viss kategori medlemmar ta ut en avgift som täcker faktiska extrakostnader, exempelvis för information eller för aviseringar om medlemsavgiften. När ersättning utkrävs för sådana extra administrationskostnader kan visserligen uppstå en särbehandling av vissa medlemmar, men denna är inte utslag

av något godtycke utan grundar sig på faktiskt föreliggande särskilda, extra kostnader för medlemsgruppen.

Utskottet ansluter sig till vad arbetsmarknadsministern anfört och avstyrker det i motion A49 framställda avslagsyrkandet på denna punkt. Den nya bestämmelsen är avsedd att införas som ett nytt andra stycke i 54 § arbetslöshetsförsäkringslagen och omfattas formellt av den hemställan som utskottet gör i avsnittet om fonderna.

I motion 1987/88:A214 av Hans Nyhage m. fl. (m, fp, c) aktualiseras på nytt frågan om *inträde i arbetslöshetskassorna* för personer som inte är fackligt anslutna.

Motionärerna anser att staten som motprestation för statsbidraget behöver kräva av kassorna att de tillhandahåller separata ansökningsblanketter – som alltså inte samtidigt gäller ansökan i resp. facklig eller företagarorganisation, att sådana blanketter automatiskt tillhandahålls sökande som så önskar samt att det bör stipuleras en längsta tid för kassornas handläggning av ansökningar om medlemsskap.

Som redan nämnts har ca 55 000 personer använt möjligheten till enskild anslutning till arbetslöshetskassa. Vid tidigare behandling av motsvarande yrkanden (senast AU 1986/87:11 s. 72–73) har utskottet hänvisat till att missnöje med kassornas handläggning av ärendena kan anmälas till AMS som är tillsynsmyndighet och till att AMS ingripit i en del fall av det slag som nu åsyftas. Mot den bakgrunden har utskottet inte funnit motiverat för riksdagen att reglera kassornas verksamhet i de begärda hänseendena. Utskottet vidhåller denna ståndpunkt och avstyrker för den skull motion A214.

Arbetslöshetskassornas fonder

Bakgrund

Arbetslöshetskassorna är alltsedan den statsunderstödda verksamheten började vid mitten av 1930-talet skyldiga att avsätta medel till fonder. Dessa har till uppgift att vara en medelsreserv med hänsyn till de skiftningar i arbetslösheten som kan inträffa. De skall också säkerställa att kassorna har likvida medel för sina utbetalningar.

Fonderingskravet har successivt sänkts. Efter den senaste sänkningen, som beslutades våren 1982, motsvarar fonderingskravet numera knappt tre månaders utgifter i en kassa. Av olika skäl har likväl fonduppbyggnaden fortsatt. Som nämnts i ett tidigare avsnitt angav ALF-utredningen i sitt betänkande från år 1978 att kassornas samlade fonder då uppgick till ca 1 miljard kronor. Vid utgången av år 1987 hade summan stigit till drygt 2,2 miljarder kronor.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att arbetslöshetskassorna inte längre skall avsätta medel till särskilda fonder. Genomförs förslaget att statsbidraget till kassorna i fortsättningen skall täcka hela försäkringsersättningen och betalas

ut i anslutning till att kassorna ger ut ersättningar till sina arbetslösa medlemmar behövs inte längre några fonder som medelsreserv för nuvarande ändamål. Kassorna bör alltså upphöra med fondavsättningarna med utgången av år 1988.

Regeringens förslag innebär i denna del att lagens bestämmelser om fondering upphävs. Därutöver föreslår regeringen att de fonder som upparbetats inte längre skall vara en del i kassornas ekonomiska system utan upplösas och utskiftas. Det ankommer på kassorna själva att besluta om upplösningen av fonderna. Det förutsätts i propositionen att kassorna därvid följer kassastadgarnas föreskrifter om hur det skall förfaras med en kassas tillgångar vid upplösning av kassan. Dessa innebär att tillgångarna skall tillfalla den närstående intresseorganisationen.

Lagrådet

Lagrådet har funnit att den angivna lösningen med dess anknytning till stadgarna är godtagbar från formella synpunkter "oavsett att medlen i realiteten i väsentlig mån härrör från andra källor". Sedan är det en sak för sig, fortsätter lagrådet, att man kan tänka sig att förbruka fonderna genom att låta fondmedlen ingå i kassornas allmänna rörelse och därmed minska behovet av statsbidrag den närmaste tiden. Men, avslutar lagrådet, en sådan linje är det inte lagrådets sak att förespråka, ty då är man inne på rent politiska överväganden.

Motionerna

Folkpartiet och centerpartiet yrkar i sina kommittémotioner 1987/88:A49 och 1987/88:A50 att regeringens förslag skall avslås och att fonderna även i fortsättningen skall förvaltas av arbetslöshetskassorna och utnyttjas inom ramen för det trygghetssystem för vilka de har byggts upp. I båda motionerna hävdar man att fonduppbyggnaden till den helt övervägande delen har möjliggjorts av den omfattande statsbidragsgivningen till arbetslöshetskassorna.

Moderata samlingspartiet uttalar i partimotion 1987/88:A44 i fondfrågan att det på juridiska grunder finns skäl för allvarliga invändningar mot regeringens förslag. Den lydelse i kassornas stadgar som regeringen hänvisar till gäller om kassorna upplöses. Regeringens förslag innebär dock att kassorna skall finnas kvar, men att de inte längre nödvändigtvis måste ha egna fonder. De medel som inbetalts av kassornas medlemmar, såväl medlemmar i den fackliga organisationen som individuellt kassaanslutna, har till syfte att garantera arbetslösa kassamedlemmar ekonomiskt skydd. Det finns anledning att anta att dessa fondmedel av fackförbunden kommer att utnyttjas för helt andra ändamål än de som de ursprungligen var avsedda för.

Vidare anförs i motion A44 att när en allmän, obligatorisk försäkring genomförs kommer fonderna inte att behövas som säkerhet. I motionen förutsätts att avvecklingen av det nuvarande systemet kommer att äga rum inom en snar framtid. Därför bör kassorna redan nu kunna minska sina

fonder. Moderata samlingspartiet har senast i motion 1987/88:Fi223 framhållit att statsbidraget till arbetslöshetskassorna i avvaktan på en allmän arbetslöshetsförsäkring bör kunna sänkas till 80 %. Det minskade statsbidraget behöver, om fondmedlen utnyttjas, inte kompenseras genom högre egenavgifter. Motionärerna yrkar att vad de anfört om den framtida fondanvändningen skall ges regeringen till känna och att regeringen bemyndigas att dispensera från fonderingskraven i 56 § arbetsförsäkringslagen.

Utskottets överväganden

Detta ärende inrymmer som framgått av den föregående framställningen tre väsentliga reformer av ersättningarna vid arbetslöshet: karensdagarna avskaffas, ersättningsbeloppen kommer att löpande anpassas till löneutvecklingen och de stora skillnaderna i medlemsavgiften skall utjämnas. Den nu aktuella fondfrågan hänger samman med den sistnämnda reformdelen.

Som särskilt a-kassekommittén framhållit är det inte möjligt att komma till rätta med problemet med avgiftsskillnaderna om man inte frigör kassorna från fonderingskraven. De nya former för statsbidragen och deras utbetalning som utskottet tillstyrkt medför att kassorna i princip inte längre kommer att behöva repliera på fonderna i sin verksamhet. Det är syftet med åtgärderna, och det är då logiskt att man fullföljer dem med att upphäva de fondkrav som har ställts på kassorna.

När det sedan gäller frågan om fondernas upplösning har i propositionen hänvisats till förfaranderegleria i kassornas stadgar. Vidare redovisas att det vid diskussioner inom regeringskansliet med företrädare för Arbetslöshetskassornas samorganisation och fackliga organisationer som principlösning har framkommit att kassornas fonder bör kunna tillfalla den eller de intresseorganisationer som har tagit initiativ till kassan. Även om de förfaranderegler som finns rörande en kassas upplösning inte direkt tar sikte på den nu aktuella situationen kan det, såsom sägs i propositionen, inte råda någon tvekan om att ett förfaringssätt i enlighet med principlösningen ligger väl i linje med dessa regler. Med hänsyn till de juridiska betänkligheter som anförts i motion A44 (m) kan erinras om att lagrådet har funnit att den i propositionen angivna lösningen är godtagbar från formell synpunkt.

Det anförda innebär att utskottet ansluter sig till vad som anförts och föreslagits av regeringen beträffande arbetslöshetskassornas fonder. Därav följer att utskottet samtidigt avstyrker yrkandena i kommittémotionerna A49 (fp) och A50 (c) om avslag på regeringsförslagen och om fortsatt användning av fonderna för i huvudsak oförändrade ändamål. Inte heller yrkandena i motion A44 (m) om fondmedlens användning blir aktuella att genomföra vid bifall till utskottets ställningstagande utan avstyrks.

Vid avvecklingen av fonderna skall det inte vara hinder för kassorna att ha kvar ett visst rörelsekapital för att klara utbetalningar och investeringar för den egna förvaltningen. Detta kapital bör enligt propositionen inte överstiga 50 kr. per medlem. Jens Eriksson (m) yrkar i motion 1987/88:A42 att en kassa skall ha möjlighet att behålla ett större eget kapital med

hänvisning till att räntan på nuvarande fondmedel särskilt i små kassor kan täcka administrationskostnaderna.

Utskottet anser att det är svårt att ha en bestämd uppfattning om kassornas behov av eget kapital i det nya systemet. Erfarenheterna får visa om man framdeles behöver höja det i propositionen angivna beloppet. Med det anförda avstyrker utskottet motion A42.

Med hänvisning till ställningstagandena som har gjorts i detta avsnitt och i det föregående avsnittet om medlemsavgifterna föreslår utskottet att riksdagen antar de ändringar regeringen föreslår av 54, 56 och 57 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring med följdändringar även i 45 och 61 §§ samma lag.

Lagförslagen i återstående delar

I detta avsnitt återstår att redovisa de delar av de till proposition 114 fogade lagförslagen 4 och 5 om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. lagen om kontant arbetsmarknadsstöd som inte redan har behandlats i det föregående. I allt väsentligt gäller det ikraftträdande- och övergångsbestämmelser m. m. Utskottet lämnar lagförslagen i dessa delar utan erinran.

När det gäller sänkningen av kompensationsnivån från 91,7 till 90% innebär övergångsbestämmelserna att dagpenningen för den arbetslöse inte sätts ned så länge den påbörjade arbetslöshetsperioden pågår. Utskottet utgår från att man i den praktiska tillämpningen av denna bestämmelse skall kunna undvika att dagpenningen reduceras även i de fall då pågående arbetslöshetsperioder avbryts av blott kortvariga anställningar.

Administrationen av KAS

A-kassekommittén har haft i uppdrag att bl. a. pröva möjligheterna att förenkla hanteringen av KAS. Arbetsmarknadsministern förordar att gällande ordning behålls, dvs. stödformen skall handhas även i fortsättningen av AMS och länsarbetsnämnderna, medan bidragsutbetalningarna som hittills sköts av riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna.

Permitteringslöneersättningarna

Till löner som utbetalas under permittering kan arbetsgivarna få bidrag som finansieras dels kollektivt av arbetsgivarna med en avtalad avgift, dels genom bidrag från staten. Regeringen föreslår tre förändringar av de statliga permitteringslöneersättningarna.

Dessa ersättningar uppgår för närvarande till 300 kr. per hel permitteringsslag, vid s. k. väderpermitteringar till 230 kr. per dag. Regeringen föreslår att *ersättningsnivån* höjs, så att de angivna beloppen ökas till 375 resp. 290 kr. per dag. Förslaget bör avslås enligt motion 1987/88:A44 (m).

Utskottet biträder regeringsförslaget och avstyrker motionen i denna del.

Vidare föreslår regeringen att antalet *bidragsberättigade dagar vid väderpermitteringar* ökas från 25 till 45. Utskottet tillstyrker detta förslag.

Slutligen föreslår regeringen *förenklade utbetalningsrutiner för permitteringslöneersättningen*. De utbetalningsinstitut som handhar ersättningarna bör direkt efter sina beslut i ersättningsfrågorna kunna få statsbidrag på motsvarande sätt som föreslagits beträffande utbetalningarna av statsbidragen till arbetslöshetskassorna.

Förslaget lämnas av utskottet utan erinran. Samtidigt avstyrks det avslagsyrkande som innefattas i motion A44 (m).

Anslagsfrågan

Kostnadsökningen nästa budgetår för höjda arbetslöshetsersättningar, utbildningsbidrag och bidrag till permitteringslöneersättningar anges i proposition 114 till sammanlagt 499 milj. kr. Avskaffandet av karensdagarna som skall ske den 1 januari 1989 kostar för ett halvt budgetår 135 milj. kr. Härtill kommer ränteförluster för staten på grund av de nya utbetalningsrutinerna. Dessa uppgår likaså för ett halvt budgetår till 40 milj. kr.

Sänkta kompensationsnivåer inom arbetslöshetsförsäkringen m. fl. kostnadssänkande åtgärder samt vissa ränteinkomster medför å andra sidan besparingar. För andra hälften av budgetåret 1988/89 då de är avsedda att börja tillämpas beräknas de uppgå till ca 160 milj. kr.

Det bör här erinras om att kostnadsökningar och besparingar som rör arbetslöshetsförsäkringen och permitteringslöneersättningarna vid bifall till regeringens förslag kommer att avse åtgärder som helt skall bekostas av arbetsgivaravgifter. Kostnadsökningar och besparingar som gäller KAS och utbildningsbidragen kommer å andra sidan att gälla stödformer som i fortsättningen blir helt finansierade av budgetmedel.

De totala kostnaderna för statsbidrag till arbetslöshetskassorna beräknas av regeringen till 7 743 milj. kr. med utgångspunkt från 6,9 ersättningsdagar per medlem och år och med 3,6 milj. medlemmar i kassorna. Härtill kommer 87 milj. kr i statsbidrag till permitteringslöneersättningarna. Det sammanlagda beloppet, 7 830 milj. kr., väntas bli täckt av arbetsmarknadsavgiften. Det belopp arbetslöshetskassorna förutsätts betala in till staten beräknas utgöra 200 milj. kr. för det första halvåret 1989.

När det gäller anvisningen av anslag för nästa budgetår anförs i proposition 114 följande.

Utbetalningsbehovet för KAS beräknas till 574 milj. kr. för 4 miljoner stöddagar. Kostnaderna för utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering beräknas till sammanlagt 3 258 milj. kr. med utgångspunkt i de i budgetpropositionen angivna utbildnings- och rehabiliteringsbehoven. I budgetpropositionen beräknades ett medelsbehov av 3,6 miljarder kronor under det hittillsvarande anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag. I fortsättningen skall endast KAS och utbildningsbidragen anslagsfinansieras. Därför bör anslagsbenämningen ändras till Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag. Medelsbehovet under det nya anslaget uppgår för nästa budgetår, som nyss redovisats, till sammanlagt 3 832 152 000 kr. Som anmäls nedan har

regeringen i proposition 1987/88:150 föreslagit en uppräkning av detta belopp.

I de föreliggande motionerna framställs följande yrkanden i anslagsfrågorna.

Folkpartiet har i den under allmänna motionstiden väckta motionen 1987/88:A266 föreslagit att riksdagen under det nuvarande anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag skall anvisa ett anslag av 2 432 824 000 kr. Motiveringen för anslagssänkningen är folkpartiets i det föregående redovisade förslag att arbetslöshetsförsäkringen i större utsträckning än i dag bör finansieras av parterna själva.

Vidare föreslår Alf Wennerfors m. fl. (m) i kommittémotion 1987/88:A48 att ett anslag med oförändrad benämning anvisas med 3 415 000 000 kr. under hänvisning till att moderata samlingspartiet inte anser det vara motiverat att under övergångsperioden tills en allmän arbetslöshetsförsäkring införs förändra ersättningsreglerna.

Därjämte yrkar Börje Hörnlund m. fl. (c) i kommittémotion 1987/88:A50 att riksdagen under det nuvarande anslaget för nästa budgetår skall anvisa ett belopp av 3 012 152 000 kr. Motionärerna hänvisar dels till besparingar i förhållande till regeringens förslag beträffande ersättningsbeloppen m. m., dels till vad de själva föreslagit om egenavgifter och minskade statsbidrag till arbetslöshetskassorna.

Som nyss antytts har regeringen i kompletteringspropositionen återkommit i anslagsfrågan och begärt att det nya anslaget skall räknas upp med 219 400 000 kr. Beloppet motsvarar kostnaden för utbildningsbidrag till 5 000 personer i utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet utöver de 20 000 som i budgetpropositionen beräknas genomgå sådan utbildning under nästa budgetår.

Alf Wennerfors m. fl. anför i motion 1987/88:A52 att utnyttjandet av det reguljära utbildningsväsendet för arbetsmarknadsutbildning leder till den olyckliga situationen att man får två skilda former av offentligt studiestöd. Många finansierar studierna med studielån, andra med utbildningsbidrag. Länsarbetsnämnderna har numera möjlighet att upphandla kurser från andra utbildningsgivare än AMU-organisationen, exempelvis det reguljära utbildningsväsendet. Motionärerna anser att det mot denna bakgrund finns anledning att utvärdera systemet med utbildningsbidrag inom den reguljära utbildningen. En utredning härom bör begäras av regeringen. I avvaktan på utredningsarbetet bör inte antalet platser utökas. Regeringens anslagsframställning bör följaktligen avvisas av riksdagen.

För egen del vill utskottet anföra följande.

Vad först beträffar folkpartiyrkandet i motion A266 om ett med 1,2 miljarder kronor sänkt anslag kan konstateras att en sådan åtgärd medför att kassornas medlemsavgifter behöver tredubblas om sänkningen skall finansieras med höjda egenavgifter. Det är dessutom att märka att folkpartiet utgår från oförändrade anslags- och finansieringsformer, dvs. att arbetslöshetsersättningar m. m. skall oförändrat bekostas till en tredjedel från statsbudgeten och till två tredjedelar av arbetsmarknadsavgiften. Den nämnda avgiftshöjningen leder från dessa förutsättningar till att anslaget inte kan sänkas med mer än ca 400 milj. kr. samtidigt som det uppstår ett minskat behov av arbetsgivaravgifter med 800 milj. kr.

Även yrkandena i motionerna A48 (m) och A50 (c) utgår från att anslaget för nästa budgetår skall anvisas under samma rubrik som hittills och för oförändrade ändamål. Vid bifall till regeringens, av utskottet i det föregående tillstyrkta förslag är dessa förutsättningar inte längre förhanden. I konsekvens med de tidigare ställningstagandena tillstyrker utskottet att medel för kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag i fortsättningen anvisas under det nya anslaget för dessa båda ändamål. Det medelsbehov under anslaget som anges i proposition 114 godtas av utskottet och bör bilda utgångpunkt för medelsberäkningen för nästa budgetår.

Vad sedan beträffar den i proposition 150 begärda anslagsuppräkningen med 219 milj. kr. så godtas även denna av utskottet. Såsom sägs i den sistnämnda propositionen har användningen av reguljär utbildning en fördelningspolitisk betydelse. Åtgärden kommer särskilt kvinnor och handikappade till godo. Någon utredning om denna form av arbetsmarknadsutbildning är inte påkallad. Utskottet avstyrker därför yrkandet härom i motion A52 och därmed även yrkandet i samma motion om avslag på regeringens nya anslagsframställning.

Utskottet föreslår sammanfattningsvis att riksdagen med anledning av propositionerna 114 och 150 i de aktuella delarna samt med avslag på de ovan redovisade yrkandena i motionerna A48, A50, A52 och A266 anvisar ett förslagsanslag av (3 832 152 000 + 219 400 000) 4 051 552 000 kr. under den nya benämningen Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag för de anslagsändamål som framgår av benämningen.

Regeländringar i fråga om företagarkassor

I motion 1987/88:A45 förordar Per-Ola Eriksson m. fl. (c) vissa regeländringar för småföretagarkassorna. Det gäller sättet att beräkna den inkomst som skall ligga till grund för ersättningsbeloppen och möjlighet att utanför a-kassesystemet teckna tilläggsförsäkring på samma sätt som SACO/SR föreslår för sina medlemsgrupper. Dessutom vill motionärerna att företrädare för företagarkassorna skall beredas tillfälle att medverka vid beslut inom AMS i frågor som rör deras verksamhet. Motionärerna yrkar att vad de anfört om behovet av regeländringar skall delges regeringen.

Ett förslag av SACO/SR om möjlighet att komplettera arbetslöshetsförsäkringen med ytterligare ersättning avstyrks av arbetsmarknadsministern i proposition 114 (s. 25). Frågan om tilläggsförsäkring har därutöver aktualiserats enbart i de system för en framtida allmän arbetslöshetsförsäkring som skisserats av moderata samlingspartiet och centerpartiet i de förut redovisade motionerna A44 resp. A50.

Försäkringsärendena behandlas inte i AMS styrelse utan av dess försäkringsdelegation. Denna består för närvarande av AMS generaldirektör och överdirektör, ett försäkringsrättsråd samt tre företrädare för arbetslöshetskassorna utsedda av kassornas samorganisation. Även företagarkassorna är anslutna till samorganisationen, och det bör vara dess sak att bestämma hur den skall vara representerad.

I vad slutligen gäller frågan om inkomstberäkningen så anser utskottet att det är problematiskt att tynga lagstiftningen med detaljföreskrifter av

det i motionen angivna slaget. Det synes mer ändamålsenligt att företagarkassorna och AMS samråder om vad som bör gälla i den praktiska tillämpningen med beaktande av lagstiftningens intentioner i stort. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts anser utskottet att det inte är påkallat för riksdagen att göra det i motionen begärda tillkännagivandet till regeringen. Motionen avstyrks sålunda.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A44 yrkande 4, 1987/88:A46 yrkande 1, 1987/88:A47, 1987/88:A49 yrkande 1, 1987/88:A50 yrkande 6, 1987/88:A219 yrkande 9 och 1987/88:A262,

2. beträffande *avslag på proposition 1987/88:114*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A44 yrkande 1 i motsvarande del,

3. beträffande *ersättningsbelopp åren 1988 och 1989*
att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:A46 yrkandena 2–4 och 1987/88:A50 yrkande 1 i motsvarande del antar
a) de till proposition 114 fogade lagförslagen 1 och 2 om dagpenningbeloppen inom arbetslöshetsförsäkringen resp. om stödbeloppet för KAS från den 4 juli 1988 samt
b) de till samma proposition fogade lagförslagen 4 och 5 såvitt avser övergångsbestämmelserna till 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. till 18 § första stycket lagen om kontant arbetsmarknadsstöd beträffande ersättningsbeloppen perioden den 2 januari–31 december 1989,

4. beträffande *ersättningsbelopp från år 1990*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A50 yrkande 1 i motsvarande del
a) antar de genom proposition 114 framlagda lagförslagen 4 och 5 såvitt avser 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. 18 § lagen om kontant arbetsmarknadsstöd,
b) godkänner att regeringen fr. o. m. år 1990 årligen får anpassa nivåerna på utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering till löneutvecklingen för vuxna arbetare inom egentlig industri,

5. beträffande *översyn av utbildningsbidragens konstruktion*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A43 och 1987/88:A242,

6. beträffande *avstängning samt ersättning vid studier*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A46 yrkandena 5 och 6 antar de genom proposition 114 framlagda lagförslagen 4 och 5 såvitt avser dels 4 § lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd, dels 30 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring och 27 § första stycket lagen om kontant arbetsmarknadsstöd,

7. beträffande *statsbidrags- och finansieringsfrågor*

att riksdagen med bifall till proposition 114 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A50 yrkandena 2 i motsvarande del och 3 samt 1987/88:A219 yrkande 2

a) godkänner vad som föreslagits i fråga om statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna, permitteringslöneersättningen, det kontanta arbetsmarknadsstödet samt utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering,

b) medger att riksförsäkringsverket får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret om högst 1 000 000 000 kr. för statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna och till permitteringslöneersättningen,

c) godkänner att statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna får betalas ut samtidigt som ersättning betalas ut från kassorna

d) antar förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter (lagförslag 3),

8. beträffande *medlemsavgifter och utjämningsbidrag*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del och 1987/88:A50 yrkandena 2 i motsvarande del och 4

a) godkänner vad utskottet anfört om medlemsavgiften och dess roll vid finansieringen av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen,

b) godkänner de i proposition 114 förordade riktlinjerna beträffande utjämningsbidrag till erkända arbetslöshetskassor,

9. beträffande *avgifter för enskilt anslutna medlemmar*

att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del godkänner vad utskottet anfört,

10. beträffande *inträde i arbetslöshetskassa*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A214,

11. beträffande *arbetslöshetskassornas fonder*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:A42, 1987/88:A44 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del och 1987/88:A50 yrkande 5 antar det till proposition 114 fogade lagförslaget 4 såvitt avser 45, 54, 56, 57 och 61 §§,

12. beträffande *lagförslagen i proposition 114 i återstående delar*

att riksdagen antar de till proposition 114 fogade lagförslagen 4 och 5 i den mån de inte behandlats i föregående moment,

13. beträffande *nivåer för permitteringslöneersättningen*

att riksdagen med bifall till proposition 114 i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A44 yrkande 1 i motsvarande del godkänner att permitteringslöneersättningen höjs fr. o. m. den 1 juli 1988 till 375 kr. per dag resp. 290 kr. per dag vid väderpermittering,

14. beträffande *antalet bidragsberättigade dagar vid väderpermittering*

att riksdagen med bifall till proposition 114 i motsvarande del godkänner att antalet statsbidragsberättigade ersättningsdagar ökas med 20 till högst 45 fr. o. m. den 1 juli 1988,

15. beträffande *utbetalningsrutinerna för permitteringslöneersättningen*
att riksdagen med bifall till proposition 114 i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A44 yrkande 1 i motsvarande del godkänner att statsbidrag till permitteringslöneersättningen får betalas ut samtidigt med utbetalning av sådan ersättning,

16. beträffande *anslagsfrågan*
att riksdagen med anledning av propositionerna 1987/88:114 i motsvarande del och 1987/88:150 bilaga 5 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A48, 1987/88:A50 yrkande 7, 1987/88:A52 och 1987/88:A266 till *Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag* för budgetåret 1988/89 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 4 051 552 000 kr.,

17. beträffande *regeländringar i fråga om företagarkassor*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A45.

Stockholm den 17 maj 1988

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Marianne Stålberg (s), Alf Wennerfors (m), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson (s), Kersti Johansson (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sven Lundberg (s), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c).

Reservationer

1. Utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 1)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Under senare" och på s. 13 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

På grund av de strukturförändringar som ständigt pågår inom näringsliv och förvaltningar och de rörelser som alltid förekommer på en väl fungerande arbetsmarknad kan man inte ens med omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser undvika att människor blir arbetslösa. Därför är en arbetslöshetsförsäkring ett väsentligt inslag i en fungerande arbetsmarknadspolitik genom det ekonomiska skydd den ger åt den enskilde vid det inkomstbortfall som arbetslöshet medför.

I dag är detta ekonomiska skydd fortfarande ofullständigt. Omkring en fjärdedel av de arbetssökande hos arbetsförmedlingen har inte någon rätt alls till ersättning. Därtill kommer en del sökande som enbart har rätt till

kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Andelen arbetssökande utan någon ersättningsrätt eller med endast rätt till den begränsade ersättning som KAS ger har under åren varit påfallande konstant trots att allt fler bland de förvärvsverksamma blir anslutna till arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetskassornas ekonomi byggde ursprungligen på att medlemmarna själva till större delen betalade försäkringskostnaderna. När den statsunderstödda försäkringen började för 50 år sedan svarade staten för ungefär en tredjedel av kostnaderna, medan medlemmarna fick bekosta återstående två tredjedelar. Under 1980-talet har statsbidraget uppgått till 95 % av de ersättningar som kassorna betalat ut. Med regeringens förslag i proposition 114 höjs andelen till 100 %. Med denna utveckling har arbetslöshetsförsäkringen förlorat karaktären av försäkring i egentlig mening. Den enskildes insats i form av avgifter till försäkringen är i de flesta fall blygsam.

Det system som nu gäller innebär sammanfattningsvis att merparten av de arbetssökande via arbetslöshetsförsäkringen har ett statsfinansierat ekonomiskt skydd som täcker en god del av inkomstbortfallet. Men som nyss sagts är det samtidigt betydande grupper av de arbetslösa som får ersättning enligt KAS på låg nivå eller inte ens har rätt till sådan ersättning utan är hänvisade till socialhjälp för sin försörjning. Detta är inte en rimlig uppdelning av de arbetslösa, och den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen kan därmed inte sägas uppfylla moderna krav på socialt skydd. En socialförsäkring som praktiskt taget helt finansieras av allmänna medel bör komma alla till del på likvärdiga villkor.

Mot den nu angivna bakgrunden anser utskottet att det nuvarande systemet för ersättningar vid arbetslöshet inför 1990-talets arbetsmarknad bör ersättas med en allmän arbetslöshetsförsäkring. Ett utredningsarbete med det syftet bör komma till stånd.

Det är naturligt att den nya utredningen tar till vara ALF-utredningens synpunkter och förslag. En allmän arbetslöshetsförsäkring bör vara obligatorisk och således omfatta alla förvärvsverksamma, löntagare såväl som företagare. Ersättning skall i princip utgå till arbetslösa som inte kan erbjudas arbete. Ersättningen skall garantera en rimlig grundtrygghet avpassad efter den inkomst som den arbetslöse hade före arbetslösheten. Därtill bör prövas möjligheterna till frivilliga tilläggsförsäkringar.

Vid valet av organisatoriska lösningar bör utredningen vara obunden. I motionerna har uttalats preferenser för såväl de nuvarande arbetslöshetskassorna som försäkringskassorna. Vad som är väsentligt är att finna former som tar till vara fackkunskaper och branschkännedom hos de fackliga organisationerna liksom hos motsvarande organisationer på företagarsidan vid handläggningen av försäkringsärendena och att denna kommer att ske i former som är rationella och kostnadseffektiva.

I fråga om finansieringen anser utskottet att en allmän arbetslöshetsförsäkring inte kan ses som en fristående anordning. Försäkringen skall förbli ett led i det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet men får också betydelse för socialförsäkringssystemet. Därför kommer finansieringsfrågorna att få behandlas ur ett brett perspektiv.

Den föreslagna utredningen bör vara parlamentariskt sammansatt.

Med det anförda har utskottet i allt väsentligt biträtt de föreliggande motionsyrkandena. Ställningstagandet bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A44 yrkande 4, 1987/88:A49 yrkande 1, 1987/88:A50 yrkande 6, 1987/88:A219 yrkande 9 och 1987/88:A262 samt med anledning av motionerna 1987/88:A46 yrkande 1 och 1987/88:A47 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Under senare" och på s. 13 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De förbättringar regeringen föreslår av ersättningarna vid arbetslöshet är ett steg i rätt riktning, men fortfarande kommer ersättningssystemet att vara behäftat med allvarliga brister. Man kan bl. a. peka på att det fortfarande är omkring en fjärdedel av de arbetssökande vid arbetsförmedlingen som inte har någon rätt till arbetslöshetsersättning. Därtill kommer en del arbetssökande som enbart har rätt till kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) och den minimiersättning som den stödformen ger. Detta motiverar att man inför 1990-talets arbetsmarknad ser över dagens ersättningssystem.

Den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen bygger på principen att den skall ge kompensation för inkomstbortfall. En konsekvens av detta är att grupper som ny- och återinträdande på arbetsmarknaden behandlas mycket snävt i ersättningshänseende. Enligt utskottets mening bör den framtida försäkringen utformas som en social trygghetsförsäkring som täcker alla former av inkomstbortfall eller oförmåga att skaffa inkomst.

När det gäller ersättningsnivåerna är det som redan antytts en allvarlig brist i det system som nu råder att KAS ger en ersättning som det inte går att leva på. Inom arbetslöshetsförsäkringen leder redan högst måttliga inkomstförbättringar utöver låglönenivåerna till försämringar av kompensationsnivån i förhållande till vad som gäller inom sjukförsäkringen. Dessa brister kan rättas genom en kraftig förbättring av KAS och högre dagpenningbelopp inom arbetslöshetsförsäkringen. En annan, inom ALF-utredningen diskuterad lösning är att basera ersättningsrätten på ett grundbelopp lika för alla och per dag motsvarande en hundradel av basbeloppet. Detta belopp skulle sedan enligt ALF-utredningens modell kompletteras med tilläggsbelopp för personer som på grund av arbetslösheten går miste om tidigare arbetsinkomst.

För både arbetslöshetsförsäkringen och KAS gäller att ersättningstiden är begränsad. När denna tid har löpt ut blir den utförsäkrade hänvisad till att söka socialbidrag för sin försörjning. Begränsningen kan måhända ha varit motiverad under den tid då kostnaderna för kassornas verksamhet huvudsakligen betalades av medlemmarna själva. Detta motiv kvarstår

inte i en allmän försäkring som finansieras på annat sätt. Begränsningar av ersättningstiden bör sålunda slopas.

Ett annat problematiskt inslag i dagens system är reglerna om avstängning vid s. k. självförvållad arbetslöshet. Detta tvångsinslag hör inte hemma i ett socialt trygghetssystem och bör utmönstras.

Statens kostnader för arbetslöshetsförsäkringen har sedan 1970-talet till 65 % täckts av arbetsgivaravgifter. Med regeringens förslag kommer försäkringen helt och hållet att finansieras på detta sätt, bortsett från det tillskott som lämnas av kassamedlemmarna avgiftsvägen. I det framtida försäkringssystemet som omfattar alla i arbetsför ålder får kostnaderna förutsättas bli helt täckta av en skatt på produktionen utan den delfinansiering genom höjda egenavgifter som skisseras i några av de borgerliga motionerna.

Administrationen av den allmänna arbetslöshetsförsäkringen bör även i fortsättningen bygga på medverkan av de nuvarande arbetslöshetskassorna. Därmed tar man till vara erfarenheterna från det nuvarande försäkringssystemet och bevarar de fördelar som detta har inneburit. Detta var för övrigt den ståndpunkt som ALF-utredningen kom fram till och som innebar att de erkända arbetslöshetskassorna skulle ombildas till allmänna kassor.

Med det anförda ställer sig utskottet bakom det utredningskrav som framställs i vpk-motionen A46. Utredningsyrkandena i övriga föreliggande motioner har andra utgångspunkter som utskottet inte kan godta. Dessa yrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *utredning om en allmän arbetslöshetsförsäkring*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A46 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:A44 yrkande 4, 1987/88:A47, 1987/88:A49 yrkande 1, 1987/88:A50 yrkande 6, 1987/88:A219 yrkande 9 och 1987/88:A262 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Avslag på proposition 1987/88:114 (mom. 2)

Alf Wennerfors, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "I motsats" och på s. 14 slutar med "knutna motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Den i det föregående begärda utredningen om en allmän arbetslöshetsförsäkring får förutsättas arbeta skyndsamt, så att det blir möjligt att inom en snar framtid avveckla det nuvarande systemet för arbetslöshetsersättningar. Några förändringar bör därför inte göras i detta system, vilket innebär att proposition 114 såsom yrkas i motion A44 (m) bör avvisas av riksdagen utom på den punkt som gäller utökning av antalet bidragsberättigade dagar vid väderpermitteringar.

För ett avslag på regeringens förslag talar också det uppseendeväckande

inslaget i detta om arbetslöshetskassornas fonder. Den saken behandlas närmare i ett följande avsnitt. Vid utskottets behandling har tillkommit ett ytterligare skäl för att inte genomföra regeringens förslag. Dessa innefattar genomgripande förändringar av statsbidragssystemet med besvärliga tekniska komplikationer. AMS ledning har inför utskottet bedömt att det kommer att vara förenat med stora svårigheter att praktiskt lösa problemen till den tidpunkt då det nya systemet är avsett att börja tillämpas.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *avslag på proposition 1987/88:114*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A44 yrkande 1 i motsvarande del avslår proposition 1987/88:114 utom i vad avser avsnittet om antalet statsberättigade ersättningsdagar vid väderpermittering.

4. Ersättningsbelopp åren 1988 och 1989 (mom. 3)

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "av regeringen" bort ha följande lydelse:

Det är rimligt att ersättningarna vid arbetslöshet och utbildningsbidragen höjs som en anpassning till pris- och löneutvecklingen. Detta bör dock inte ske på ett sätt som kan upplevas som ett hinder för mer offensivt inriktade arbetsmarknadspolitiska insatser. Utskottet ansluter sig därför till de avvägningar beträffande ersättningsbeloppen som görs i motion A50 (c). Detta innebär att beloppen höjs den 2 januari 1989 i fråga om det högsta dagpenningbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen till 425 kr. och i fråga om KAS till 149 kr. Som en konsekvens härav kommer de tre beloppsnivåerna för utbildningsbidraget fr. o. m. samma tidpunkt att fastställas till 425, 255 resp. 181 kr.

Formellt innebär dessa ställningstaganden att riksdagen bör avslå de till proposition 114 fogade lagförslagen 1 och 2 om ändring av dagpenningbeloppen inom arbetslöshetsförsäkringen resp. höjning av KAS från den 4 juli i år. Dessutom bör 17 § i lagförslaget 4 och 18 § första stycket i lagförslaget 5 beträffande dagpenningbelopp inom arbetslöshetsförsäkringen resp. stödbeloppet i KAS ändras med hänsyn till vad ovan sagts om höjningar av ersättningarna från den 2 januari 1989. Hemställan härom görs i nästföljande punkt.

Yrkandena beträffande ersättningsbelopp m. m. i motion A46 (vpk) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande ersättningsbelopp åren 1988 och 1989

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A50 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A46 yrkandena 2–4 avslår de till proposition 114 fogade lagförslagen 1 och 2 om dagpenningbeloppen inom arbetslöshetsförsäkringen resp. om stödbeloppet i KAS från den 4 juli 1988 samt de till samma proposition fogade lagförslagen 4 och 5 såvitt avser övergångsbestämmelserna till 17 §

lagen om arbetslöshetsförsäkringen resp. till 18 § första stycket lagen om kontant arbetsmarknadsstöd beträffande ersättningsbeloppen perioden den 2 januari–31 december 1989.

5. Ersättningsbelopp åren 1988 och 1989 (mom. 3)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "av regeringen" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår en omotiverad tvåstegshöjning av ersättningsbeloppen. För arbetslöshetsförsäkringens del innebär det att högsta dagpenningen höjs till 425 kr. den 4 juli i år och till 450 kr. den 2 januari 1989. I likhet med vpk anser utskottet att beloppet bör höjas till 450 kr. redan den 4 juli.

Såsom föreslås i vpk-motion A46 bör KAS motsvara hälften av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Ett bifall härtill innebär att KAS fr. o. m. den 4 juli höjs till 225 kr.

Utskottet ansluter sig också till motionens förslag att utbildningsbidraget för elever som inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa skall utgå med 75 % av högsta dagpenningbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen. Detta ger ett bidrag med 338 kr. per dag från den 4 juli.

De i proposition 114 framlagda lagförslagen 1 och 2 om ändring av dagpenningbeloppen inom arbetslöshetsförsäkringen resp. höjning av KAS från den 4 juli 1988 bör ändras i enlighet med vad ovan anförts. Utskottet lägger fram ett ändringsförslag i hemställan.

Vidare bör vad som sägs i övergångsbestämmelserna till 17 § i lagförslaget 4 och till 18 § första stycket i lagförslaget 5 beträffande dagpenningbelopp inom arbetslöshetsförsäkringen resp. stödbeloppet i KAS under år 1989 utgå. Med utskottets förslag blir övergångsbestämmelserna i dessa delar inaktuella.

Vad utskottet anfört om utbildningsbidragets konstruktion bör ges regeringen *till känna*.

Yrkandena i motion A50 (c) om lägre ersättningsnivåer än regeringen har föreslagit avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *ersättningsbelopp åren 1988 och 1989*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A46 yrkandena 2–4 samt med avslag på motion 1987/88:A50 yrkande 1 i motsvarande del

a) antar 17 § i det till proposition 114 fogade lagförslaget 1 i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
17 §	
Dagpenning lämnas med lägst *149* och högst *425* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning lämnas med lägst *225* och högst *450* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

b) antar 18 § i det till samma proposition fogade lagförslaget 2 i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
18 §	
Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med *149 kr per dag.*	Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med *belopp som utgör hälften av högsta dagpenning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.*

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämställas med arbete på heltid.

c) beslutar att föreskrifterna beträffande ersättningsbelopp perioden den 2 januari–31 december 1989 skall utgå ur övergångsbestämmelserna till 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. till 18 § första stycket lagen om kontant arbetsmarknadsstöd enligt de till proposition 114 fogade lagförslagen 4 och 5,

d) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utbildningsbidragets utformning.

6. Ersättningsbelopp från år 1990 (mom. 4)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 4

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Om man" och slutar med "utbildningsbidragens belopp" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat en utredning om allmän arbetslöshetsförsäkring. I avvaktan på denna utredning och dess resultat bör man inte fastställa ett nytt system för framtida ändringar av ersättningsbeloppen enligt nu gällande ordning. Regeringens förslag till ändringar i 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. 18 § lagen om kontant arbetsmarknadsstöd bör alltså avslås av riksdagen. I stället bör i dessa paragrafer föras in de ersättningsbelopp som har förordats i det närmast föregående avsnittet för tiden från den 2 januari 1989. Av det sagda följer att riksdagen inte heller bör lämna regeringen det begärda bemyndigandet att årligen anpassa utbildningsbidragens belopp till löneutvecklingen för industriarbetare.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *ersättningsbelopp från år 1990*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A50 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på proposition 114 i motsvarande del

a) antar det till propositionen fogade lagförslaget 4 såvitt avser 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring i följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservanternas förslag*
17 §	
Dagpenning lämnas *högst med det belopp som regeringen för varje år fastställer. Beloppet utgår med 450 kronor multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan den genomsnittliga tidlönen jämte ackordstillägg för vuxna industriarbetare avseende andra kvartalet året före det som beloppet avser och motsvarande lön andra kvartalet år 1988. Dagpenning lämnas lägst med det belopp som bestäms enligt reglerna i 18 § första stycket lagen (1973:37) om kontant arbetsmarknadsstöd. Detta gäller dock inte vid nedsättning av dagpenning enligt bestämmelserna i 21 § förevarande lag. Dagpenning avrundas till närmaste hela krontal.*	Dagpenning lämnas med *lägst 149 och högst 425 kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.*

b) antar det till propositionen fogade lagförslaget 5 såvitt avser 18 § lagen om kontant arbetsmarknadsstöd i följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservanternas förslag*
18 §	
Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med *det belopp som regeringen för varje år fastställer om inte annat följer av denna lag. Beloppet utgör 158 kronor multiplicerat med det jämförelsetal som fastställs enligt 17 § första stycket lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal.*	Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med *149 kronor per dag.*

c) avslår regeringens i samma proposition gjorda framställning om bemyndigande att fr. o. m. år 1990 årligen få anpassa nivåerna på utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering till löneutvecklingen för vuxna arbetare inom egentlig industri.

7. Översyn av utbildningsbidragens konstruktion (mom. 5, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "När de" och på s. 17 slutar med "och A242" bort ha följande lydelse:

Utskottets förslag i det föregående beträffande utbildningsbidragen inne-

bär att dessa i fortsättningen kommer att utgå med lägst tre fjärdedelar av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Detta betyder avsevärda förbättringar för de elevgrupper som de båda socialdemokratiska motionerna särskilt vill stödja. Motionernas syfte kommer därmed i det väsentliga att bli tillgodosett, och de påkallar därför inte någon riksdagens åtgärd.

8. Avstängning samt ersättning vid studier (mom. 6)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Som motiv" och på s. 19 slutar med "förevarande delen" bort ha följande lydelse:

Ett stötande inslag i dagens system är reglerna om avstängning från ersättningsrätten vid s. k. självförvållad arbetslöshet. I ett framtida system där ersättningarna vid arbetslöshet ingår som en del i en allmän socialförsäkring av det slag som tidigare har skisserats har nuvarande regler om avstängning inte någon plats. Med hänsyn härtill bör inte nu göras en relativ skärpning av reglerna, vilket regeringens förslag i praktiken innebär. Förslaget bör alltså på denna punkt avslås av riksdagen.

Detsamma gäller om de nya begränsningar som regeringen föreslår beträffande ersättningsrätten vid studier. Förslaget innebär en oacceptabel försämring av de arbetslösas möjligheter att bedriva studier. Såsom sägs i motion A46 (vpk) bör de arbetslösas studiemöjligheter i stället förbättras. Utskottet förväntar sig att regeringen lägger fram förslag med en sådan inriktning.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

> 6. beträffande *avstängning samt ersättning vid studier*
> att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A46 yrkandena 5 och 6 avslår de genom proposition 114 framlagda lagförslagen 4 och 5 såvitt avser dels 4 § lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd, dels 30 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring och 27 § första stycket lagen om kontant arbetsmarknadsstöd.

9. Statsbidrags- och finansieringsfrågor (mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Elver Jonsson och Isa Halvarsson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet kan" och på s. 22 slutar med "om socialavgifter" bort ha följande lydelse:

Utskottet får med anledning av proposition 114 och de föreliggande motionerna A49 (fp), A50 (c) och A219 (fp) anföra följande.

I avvaktan på en allmän arbetslöshetsförsäkring bör inte nu göras några principiella ändringar av bidrags- och finansieringssystemet. Regeringens

förslag i dessa delar bör alltså avslås. För ett avslag talar också att vid de hearings som hållits under ärendets beredning har AMS ledning inför utskottet bedömt att det är förenat med stora svårigheter att praktiskt lösa alla de tekniska problem som är förenade med att genomföra de ingripande förändringar av statsbidragssystemet som regeringens förslag innebär.

Utvecklingen efter 1973 års reformering av arbetslöshetsförsäkringen har på finansieringssidan inneburit allt större statliga åtaganden, samtidigt som medlemmarnas egna insatser relativt sett har sjunkit i motsvarande grad. Enligt utskottets mening bör finansieringen utgå från att ökade egenavgifter skapar ett mer direkt hänsynstagande till konsekvenserna för sysselsättningen av löneförhandlingarnas utfall. Inom ramen för det nu gällande systemet skulle sådana hänsynstaganden kunna få ökad tyngd genom att man återgår till den finansieringsandel via egenavgifter som låg till grund för den nyssnämnda reformeringen av försäkringen. Det bör uppdras åt regeringen att lägga fram förslag härom.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *statsbidrags- och finansieringsfrågor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del och 1987/88:A219 yrkande 2 samt med anledning av motion 1987/88:A50 yrkande 2 i motsvarande del och 3

I. avslår proposition 114 i vad avser

a) godkännande av vad som föreslagits i fråga om statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna, permitteringslöneersättningen, det kontanta arbetsmarknadsstödet samt utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering,

b) medgivande för riksförsäkringsverket att disponera en rörlig kredit om högst 1 000 000 000 kr. för statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna och till permitteringslöneersättningen,

c) godkännande av att statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna får betalas ut samtidigt som ersättning betalas ut från kassorna,

d) det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter (lagförslag 3),

II. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om egenavgifternas andel av finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen.

10. Statsbidrags- och finansieringsfrågor (mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation I

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet kan" och på s. 22 slutar med "om socialavgifter" bort ha följande lydelse:

Med anledning av proposition 114 och de föreliggande motionerna A49 (fp), A50 (c) och A219 (fp) får utskottet anföra följande.

I avvaktan på en allmän arbetslöshetsförsäkring bör inte nu göras några

principiella förändringar av bidrags- och finansieringssystemet. Regeringens förslag i dessa delar bör alltså avslås. Härför talar också att AMS ledning vid de hearings som hållits under ärendets beredning i utskottet har framhållit som sin uppfattning att det är förenat med stora svårigheter att praktiskt lösa alla de tekniska problem som är förenade med att genomföra de ingripande förändringar av statsbidragssystemet som regeringens förslag innebär.

Den offentliga andelen av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen har successivt ökat till 95 %. Såsom anförs i motion A50 (c) bör denna andel inom ramen för nu gällande system begränsas till 90 % av de utbetalade ersättningarna. Medlemsavgifterna bör justeras i motsvarande mån. Regeringen bör lägga fram förslag härom.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *statsbidrags- och finansieringsfrågor*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A50 yrkande 2 i motsvarande del och 3 samt med anledning av motionerna 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del och 1987/88:A219 yrkande 2

I. avslår proposition 114 i vad avser

a) godkännande av vad som föreslagits i fråga om statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna, permitteringslöneersättningen, det kontanta arbetsmarknadsstödet samt utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering,

b) medgivande för riksförsäkringsverket att disponera en rörlig kredit om högst 1 000 000 000 kr. för statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna och till permitteringslöneersättningen,

c) godkännande av att statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna får betalas ut samtidigt som ersättning betalas ut från kassorna,

d) det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter (lagförslag 3),

II. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om egenavgifternas andel av finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen.

11. Medlemsavgifter och utjämningsbidrag (mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 9

Elver Jonsson och Isa Halvarsson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Liksom vid" och på s. 24 slutar med "det följande" bort ha följande lydelse:

Även i denna del hänvisar utskottet till den begärda utredningen om en allmän arbetslöshetsförsäkring. Det föreliggande förslaget från regeringen om medlemsavgifter och utjämningsbidrag är vidare ett fullföljande av det i det föregående avsnittet avstyrkta förslaget i statsbidrags- och finansieringsfrågorna. På grund härav anser utskottet med anledning av avslagsyrkandena i motionerna A49 (fp) och A50 (c) att riksdagen inte bör godkän-

na de i proposition 114 förordade riktlinjerna för utjämningsbidrag till kassorna. Inte heller bör riksdagen anta de ändringar regeringen föreslår om medlemsavgifterna i 54, 56 och 57 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring. Eftersom dessa paragrafer även berörs av fondfrågan i nästa avsnitt gör utskottet den formella hemställan beträffande paragraferna först i det avsnittet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *medlemsavgifter och utjämningsbidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del och med anledning av motion 1987/88:A50 yrkandena 2 i motsvarande del och 4

a) godkänner vad utskottet anfört om medlemsavgiften och dess roll vid finansieringen av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen,

b) avslår proposition 114 i vad avser regeringens framställning om godkännande av de i propositionen förordade riktlinjerna beträffande utjämningsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

12. Medlemsavgifter och utjämningsbidrag (mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 10

Kersti Johansson och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Liksom vid" och på s. 24 slutar med "det följande" bort ha följande lydelse:

Även i denna del hänvisar utskottet till den begärda utredningen om en allmän arbetslöshetsförsäkring. Det föreliggande förslaget från regeringen om medlemsavgifter och utjämningsbidrag är vidare ett fullföljande av det i det föregående avsnittet avstyrkta förslaget i statsbidrags- och finansieringsfrågorna. På grund härav anser utskottet med anledning av avslagsyrkandena i motionerna A49 (fp) och A50 (c) att riksdagen inte bör godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för utjämningsbidrag till kassorna. Inte heller bör riksdagen anta de ändringar av medlemsavgifter som regeringen föreslår i 54, 56 och 57 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring. Eftersom dessa paragrafer även berör fondfrågan som behandlas i nästa avsnitt gör utskottet den formella hemställan beträffande paragraferna i det avsnittet.

Med ett tills vidare oförändrat statsbidrags- och finansieringssystem kommer nuvarande avgiftsskillnader mellan kassorna att bestå. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram ett nytt förslag till utjämningsbidrag inom ramen för nu gällande system. Detta kan lämpligen ske i anslutning till det tidigare begärda förslaget till omläggning av egenavgiftsfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *medlemsavgifter och utjämningsbidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A50 yrkandena 2 i motsvarande del och 4 samt med anledning av motion 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del

a) godkänner vad utskottet anfört om medlemsavgifter och deras roll vid finansieringen av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen,
b) avslår proposition 114 i vad avser regeringens framställning om godkännande av de i propositionen förordade riktlinjerna beträffande utjämningsbidrag till erkända arbetslöshetskassor,
c) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om nytt förslag till utjämningsbidrag.

13. Avgifter för enskilt anslutna medlemmar (mom. 9)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Arbetsmarknadsministern har" och på s. 25 slutar med "om fonderna" bort ha följande lydelse:

Lagrådet har i sitt yttrande över regeringens lagförslag på denna punkt bl. a. anfört att de extrakostnader som de enskilt anslutna medlemmarna kan vålla är "väsenligen försumbara" och att likabehandlingsprincipen starkt talar för att alla medlemmar bör behandlas på samma sätt, särskilt som kassornas framtida roll med regeringens förslag blir att vara förmedlare av statsbidrag. Utskottet instämmer häri. Principiellt bör således gälla att kostnaderna för kassornas administration bör bäras solidariskt av medlemmarna oberoende av om de samtidigt är medlemmar av andra sammanslutningar. I konsekvens med denna uppfattning avstyrks regeringens förslag beträffande avgifter för enskilt anslutna medlemmar.

I propositionens lagförslag är avsikten att en bestämmelse om avgiften för enskilt anslutna medlemmar skall införas som ett nytt andra stycke i 54 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Utskottets formella hemställan om avslag på denna lagändring görs i det följande avsnittet om fonderna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *avgifter för enskilt anslutna medlemmar*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del godkänner vad utskottet anfört.

14. Inträde i arbetslöshetskassa (mom. 10)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Som redan" och slutar med "motion A214" bort ha följande lydelse:

Av bestämmelserna i lagen om arbetslöshetsförsäkring (55 §) följer att var och en som arbetar inom en arbetslöshetskassas verksamhetsområde har rätt att bli medlem utan att samtidigt vara fackligt ansluten. Det har emellertid i praktiken visat sig att arbetstagare som inte är medlemmar i en

facklig organisation kan få avsevärda svårigheter att vinna medlemskap i kassan. Likaså är servicen till dessa medlemmar många gånger otillräcklig.

Eftersom kassornas verksamhet i stort sett helt finansieras av allmänna medel borde det vara ett oavvisligt krav att alla arbetstagare behandlas på ett likvärdigt sätt. Med hänsyn härtill bör det ankomma på regeringen att uppdra åt AMS att göra sådana ändringar i anvisningarna för kassornas verksamhet att ansökningsförfarandet underlättas för sådana sökande som endast önskar medlemskap i arbetslöshetskassa, t. ex. genom att arbetsförmedlingen tillhandahåller en blankett för ändamålet.

Vad utskottet här anfört med anledning av motion A214 (m, fp,c) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *inträde i arbetslöshetskassa*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:A214
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Arbetslöshetskassornas fonder (mom. 11)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Detta ärende" och på s. 28 slutar med "samma lag" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående intagit ståndpunkten att nuvarande finansieringssystem för arbetslöshetsförsäkringen skall behållas oförändrat i avvaktan på att en allmän arbetslöshetsförsäkring kan genomföras. Om detta också blir riksdagens mening kommer kassornas behov av fonder att förbli oförändrat, och regeringens förslag i fondfrågan blir inaktuella. Vid bifall till utskottets tidigare redovisade förslag i statsbidrags- och finansieringsfrågorna bör följaktligen även regeringsförslaget om fonderna avvisas av riksdagen.

Men även om regeringens förslag till nya statsbidrags- och finansieringsprinciper godtas så är därmed inte givet att arbetslöshetskassornas fonder som en logisk konsekvens härav bör upplösas och utskiftas till närstående intresseorganisationer på det sätt regeringen har förordat. Den stora fonduppbyggnaden har till en övervägande del blivit möjlig genom den omfattande statsbidragsgivningen till kassorna. Det är då naturligt, om fondmedlen inte behövs som medelsreserv, att man såsom lagrådet har anvisat låter fondmedlen ingå i kassornas allmänna rörelse och därmed utnyttjar dem inom ramen för det trygghetssystem för vilket de byggts upp.

I motion A42 (m) förordas möjlighet för kassorna till större kapitalbildning än enligt regeringens förslag i proposition 114. Med den bibehållna fondbildning hos kassorna som följer av utskottets förslag påkallar motionen inte någon riksdagens åtgärd.

Med hänvisning till de ställningstaganden som gjorts i detta avsnitt och i det föregående avsnittet om medlemsavgifterna föreslår utskottet att riks-

dagen med anledning av motionerna A44 (m), A49 (fp) och A50 (c) avslår regeringens förslag till ändringar av 54, 56 och 57 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring och till följdändringar i 45 och 61 §§ samma lag.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *arbetslöshetskassornas fonder*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:A44 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A49 yrkande 2 i motsvarande del och 1987/88:A50 yrkande 5 avslår

dels det till proposition 114 fogade lagförslaget 4 såvitt avser 45, 54, 56, 57 och 61 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring,

dels motion 1987/88:A42.

16. Lagförslagen i proposition 114 i återstående delar (mom. 12)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 9, 11, 13, 14 och 15

Elver Jonsson och Isa Halvarsson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "I detta" och slutar med "utan erinran" bort ha följande lydelse:

I detta avsnitt återstår att redovisa de delar av de till proposition 114 fogade lagförslagen 4 och 5 om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. lagen om kontant arbetsmarknadsstöd som inte redan har behandlats i det föregående. I allt väsentligt gäller de ikraftträdande- och övergångsbestämmelser m. m. När det gäller ändringarna i lagen om arbetslöshetsförsäkring bör lagförslagets ingress ändras med hänsyn till att utskottet avstyrkt ändringarna beträffande medlemsavgifter, utjämningsbidrag och fonder i 45, 54, 56, 57 och 61 §§. Vidare bör de i sista stycket övergångsbestämmelserna meddelade föreskrifterna om fondmedel m. m. utgå.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *lagförslagen i proposition 114 i återstående delar*

att riksdagen antar de till proposition 114 fogade lagförslagen i den mån de inte behandlats i föregående moment, dock att *dels* ingressen till lagförslaget 4 skall ändras med hänsyn till vad ovan förordats, *dels* sista stycket i övergångsbestämmelserna i samma lagförslag skall utgå.

17. Lagförslagen i proposition 114 i återstående delar (mom. 12)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 4, 10, 12, 13, 14 och 15

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "I detta" slutar med "utan erinran" bort ha följande lydelse:

I detta avsnitt återstår att redovisa de delar av de till proposition 114 fogade lagförslagen 4 och 5 om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäk-

ring resp. lagen om kontant arbetsmarknadsstöd som inte redan har behandlats i det föregående. I allt väsentligt gäller det ikraftträdande- och övergångsbestämmelser m. m.

Ingressen i lagförslaget 4 bör ändras med hänsyn till de i det föregående avstyrkta ändringarna av paragraferna om medlemsavgifter, utjämningsbidrag och fonder. Vidare följer av vad utskottet föreslagit att övergångsbestämmelserna i såväl lagförslaget 4 som lagförslaget 5 om arbetslöshetsersättningarnas belopp under år 1989 skall utgå. Dessa belopp kommer enligt utskottets förslag att regleras inne i själva lagtexten. Slutligen bör de i lagförslaget 4 meddelade övergångsbestämmelserna om fondmedel m. m. utgå.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

> 12. beträffande *lagförslagen i proposition 114 i återstående delar* att riksdagen antar de till proposition 114 fogade lagförslagen i den mån de inte har behandlats i föregående moment, dock att *dels* ingressen till lagförslaget 4 skall ändras med hänsyn till vad ovan föreslagits, *dels* att första och sista stycket i övergångsbestämmelserna i lagförslaget 4 skall utgå, *dels* att första stycket i övergångsbestämmelserna till lagförslaget 5 likaledes skall utgå.

18. Lagförslagen i proposition 114 i återstående delar (mom. 12)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "I detta" och slutar med "utan erinran" bort ha följande lydelse:

I detta avsnitt återstår att redovisa de delar av de till proposition 114 fogade lagförslagen 4 och 5 om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring resp. lagen om kontant arbetsmarknadsstöd som inte redan har behandlats i det föregående. I allt väsentligt gäller det ikraftträdande- och övergångsbestämmelser m. m.

Med hänsyn till utskottets avstyrkanden av de nya reglerna om avstängning och om ersättningsrätten vid studier – som berör 4 och 30 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring och 27 § lagen om kontant arbetsmarknadsstöd – bör ingressen till såväl lagförslaget 4 som lagförslaget 5 ändras i motsvarande mån.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

> 12. beträffande *lagförslagen i proposition 114 i återstående delar* att riksdagen antar de till proposition 114 fogade lagförslagen i återstående delar i den mån de inte behandlats i föregående moment, dock att ingressen till lagförslagen 4 och 5 skall ändras med hänsyn till vad ovan föreslagits.

19. Nivåer för permitteringslöneersättningen (mom. 13)

Alf Wennerfors, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Med anslutning till det generella avslagsyrkandet i motion A44 (m) om avslag på proposition 114 avstyrker utskottet det föreliggande regeringsförslaget.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *nivåer för permitteringslöneersättningen*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A44 yrkande 1 i motsvarande del avslår proposition 114 såvitt avser begäran om godkännande av höjningar av permitteringslöneersättningen.

20. Utbetalningsrutinerna för permitteringslöneersättningen (mom. 15)

Alf Wennerfors, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 börjar med "Förslaget lämnas" och slutar med "motion A44" bort ha följande lydelse:

Även i denna del avstyrker utskottet regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *utbetalningsrutinerna för* permitteringslöneersättningen
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A44 yrkande 1 i motsvarande del avslår proposition 114 såvitt avser begäran om godkännande av att statsbidrag till permitteringslöneersättningen får betalas ut samtidigt med utbetalning av sådan ersättning.

21. Anslagsfrågan (mom. 16)

Alf Wennerfors, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Vad först" och på s. 31 slutar med "av benämningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för att frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring skall utredas. Under övergångsperioden tills en sådan försäkring kan genomföras är det inte aktuellt att ändra ersättnings- och finansieringsregler. Som en följd härav saknas anledning att, såsom regeringen föreslår, ändra benämning och ändamål för det anslag som hittills har finansierat bidragen till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag m. m. Mot den bakgrunden utgår utskottet från det i motion A48 (m) uppskattade medelsbehovet för nästa budgetår, 3 415 milj. kr.

Vad härefter beträffar den i proposition 150 begärda anslagsförstärkningen med 219,4 milj. kr. till ökade kostnader för utbildningsbidrag till AMU-elever i reguljär utbildning så erinrar utskottet om att det sedan

1980-talets början rått enighet om att denna form av utbildning bör begränsas. Det är i stället den klart yrkesinriktade utbildningen inom den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen som bör prioriteras. När nu regeringen har funnit det påkallat att begära ytterligare medel för utbildningsbidrag för en ökad andel elever i reguljär utbildning anser utskottet att det är motiverat att man först företar den i motion A52 (m) begärda utvärderingen av användningen av utbildningsbidrag i sådana fall. Någon ökad medelstilldelning bör inte ske i avvaktan på att utvärderingen genomförs, utan regeringens anslagsframställning bör avvisas av riksdagen.

Anslagsyrkandena i övriga föreliggande motioner utgår från andra förutsättningar och avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *anslagsfrågan*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A48 och 1987/88:A52 samt med avslag på dels propositionerna 1987/88: 114 i motsvarande del och 1987/88: 150 bilaga 5 i motsvarande del, dels motionerna 1987/88:A50 yrkande 7 och 1987/88:A266 till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1988/89 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 3 415 000 000 kr.

22. Anslagsfrågan (mom. 16)

Elver Jonsson och Isa Halvarsson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Vad först" och på s. 31 slutar med "nästa budgetår" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för att frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring skall utredas. Under övergångsperioden tills en sådan försäkring kan genomföras är det inte aktuellt att ändra bidrags- och finansieringsregler i annan mån än att arbetslöshetsförsäkringen i större utsträckning än i dag bör finansieras av parterna själva. Som en följd av vad nu sagts saknas anledning att, såsom regeringen föreslår, ändra benämning och ändamål för det anslag som hittills har finansierat bidragen till arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag m. m. Mot den bakgrunden utgår utskottet från det i motion A266 (fp) uppskattade medelsbehovet, 2 433 milj. kr., för nästa budgetår.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet föreslår" och slutar med "av benämningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår sammanfattningsvis att riksdagen – med bifall till motion A266 (fp) samt med avslag på proposition 114 i denna del och övriga i sammanhanget aktuella motioner som utgår från andra förutsättningar – under det hittillsvarande anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för nästa budgetår anvisar ett förslagsanslag av 2 432 824 000 kr. jämte det i proposition 150 begärda tilläggsbeloppet 219 400 000 kr. eller sammanlagt 2 652 224 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *anslagsfrågan*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88: 150 bilaga 5 i motsvarande del och motion 1987/88:A266 samt med avslag på dels proposition 1987/88: 114 i motsvarande del, dels motionerna 1987/88:A48, 1987/88:A50 yrkande 7 och 1987/88:A52 till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1988/89 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 2 652 224 000 kr.

23. Anslagsfrågan (mom. 16)

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Vad först" och på s. 31 slutar med "nästa budgetår" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för att frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring skall utredas. Under övergångsperioden tills en sådan försäkring kan genomföras är det inte aktuellt att ändra bidrags- och finansieringsregler i annan mån än att arbetslöshetsförsäkringen i större utsträckning än i dag bör finansieras av parterna själva. Som en följd av vad nu sagts saknas anledning att, såsom regeringen föreslår, ändra benämning och ändamål för det anslag som hittills har finansierat bidragen till arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag m. m.

Vid beräkningen av medelsbehovet får hänsyn tas till att kostnadsökningen för att höja dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen, ersättningsbeloppet i KAS och utbildningsbidragen vid bifall till utskottets förslag blir ca 280 milj. kr. lägre än enligt proposition 114. Inte heller uppstår de i proposition 114 angivna ränteförlusterna för staten med 40 milj. kr. Med hänsyn härtill och till de ytterligare minskningar av statsbidragskostnaderna som blir följden av vad som i det föregående förordats beträffande egenavgifterna i arbetslöshetskassorna bör beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår utgå från det i motion A50 (c) angivna beloppet 3 012 152 000 kr.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet föreslår" och slutar med "av benämningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår sammanfattningsvis att riksdagen – med bifall till motion A50 (c) samt med avslag på proposition 114 i motsvarande del och övriga i sammanhanget aktuella motioner som utgår från andra förutsättningar – under det hittillsvarande anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för nästa budgetår anvisar ett förslagsanslag av 3 012 152 000 kr. jämte det i proposition 150 begärda tilläggsbeloppet 219 400 000 kr. eller sammanlagt 3 231 552 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *anslagsfrågan*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88: 150 bilaga 5 i motsvarande del och motion 1987/88: 50 yrkande 7 samt med avslag

på *dels* proposition 114 i motsvarande del, *dels* motionerna 1987/88:A48, 1987/88:A52 och 1987/88:A266 till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1988/89 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 3 231 552 000 kr.

24. Regeländringar i fråga om företagarkassor (mom. 17)

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Ett förslag" och på s. 32 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Till de problem för småföretagarkassorna som inte fått en tillfredsställande lösning i det nuvarande försäkringssystemet hör beräkningen av ersättningsbeloppen. I motion A45 ges förslag till ändrade beräkningsgrunder i syfte att bättre tillgodose det faktiska behovet. Utskottet anser att det är angeläget att man så långt möjligt beaktar de särskilda förutsättningar som gäller för småföretagarkassornas verksamhet och föreslår att regeringen får i uppdrag att närmare överväga de i motionen föreslagna ändringarna av inkomstberäkningen. Eftersom det här närmast är frågor av tillämpningskaraktär bör sådana överväganden kunna göras oberoende av ett utredningsarbete om en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Detsamma gäller om motionens förslag om inflytande för företagarkassorna på handläggningen inom AMS av försäkringsärendena. Dessa handläggs inte av AMS styrelse utan av dess försäkringsdelegation. I denna representeras arbetslöshetskassorna för närvarande av företrädare för tre av de största kassorna på arbetstagarsidan. Denna representation bör breddas i enlighet med motionens intentioner.

Vad utskottet anfört med anledning av motion A45 (c) bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *regeländringar i fråga om företagarkassor*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A45
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Utbetalningsrutinerna för permitteringslöneersättningen (mom. 15)

Elver Jonsson och Isa Halvarsson (båda fp) anför:

Statens kostnader för bidrag till permitteringslöneersättningen är ringa i förhållande till de sammanlagda kostnaderna för arbetslöshetsersättningarna m. m. Vi har därför inte av principiella skäl funnit anledning att motsätta oss regeringens förslag till ändrade betalningsrutiner för dessa bidrag.

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m) och Isa Halvarsson (fp) anför:

Den allmänna arbetslöshetsförsäkring som förordats i det föregående skall omfatta såväl löntagare som företagare. I det utredningsarbete om en sådan försäkring som vi begärt kommer man att få ta upp en rad särskilda problem beträffande företagare som i dag visat sig svåra att lösa på ett tillfredsställande sätt. Det framstår för oss som naturligt att frågor av det slag som tagits upp i motion A45 (c) beträffande småföretagarkassorna kommer att övervägas närmare i det angivna utredningssammanhanget.

Lagförslagen i proposition 114

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §[2]	
Dagpenning *utges* med lägst *140* och högst *400* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning *lämnas* med lägst *149* och högst *425* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

Denna lag träder i kraft den 4 juli 1988.

[1] Lagen omtryckt 1982:432.
[2] Senaste lydelse 1987:401.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §[2]	
Kontant arbetsmarknadsstöd *utges* med *140* kronor per dag.	Kontant arbetsmarknadsstöd *lämnas* med *149* kronor per dag.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämställas med arbete på heltid.

Denna lag träder i kraft den 4 juli 1988.

[1] Lagen omtryckt 1982:433.
[2] Senaste lydelse 1987:402.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 7 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
7 §[1]	
Arbetsmarknadsavgifter förs till staten för finansiering av	Arbetsmarknadsavgifter förs till staten för finansiering av
1. arbetslöshetsersättning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring *och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,*	1. arbetslöshetsersättning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
2. utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering,	2. bidrag till permitteringslöneersättning.
3. bidrag till permitteringslöneersättning.	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

[1] Senaste lydelse 1984:1010.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring[1]

dels att 13 och 18 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 20 och 56 §§ skall utgå,

dels att 4, 11, 14–17, 20–21, 30, 45, 54, 56–57 och 61 §§ samt rubrikerna närmast före 54 och 57 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 13 § skall lyda ''Ersättningstidens längd''.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

4 §[2]

Ersättning vid arbetslöshet tillkommer försäkrad som

1. är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete,
2. är beredd att antaga erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han icke anmält hinder som kan godtagas av arbetslöshetskassan,
3. är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som arbetsmarknadsstyrelsen föreskriver,
4. icke kan erhålla lämpligt arbete.

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till den som deltar i utbildning om det inte finns särskilda skäl. Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna bestämmelse meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Företagare anses arbetslös, när hans personliga verksamhet i rörelsen har upphört annat än tillfälligt, om icke arbetsmarknadsstyrelsen av särskilda skäl föreskriver annat.

I stället för denna lag tillämpas lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare för den som har fyllt arton men inte tjugo år och som har

1. anvisats arbete i ungdomslag eller fått rätt till sådan anvisning,
2. avstängts eller skilts från en anställning i ungdomslag, eller
3. frivilligt lämnat en sådan anställning och därefter inte utfört förvärvsarbete under minst tjugo dagar eller i stället för förvärvsarbete deltagit i utbildning.

11 §

Ersättning utgår i form av ett för dag beräknat belopp (dagpenning).

Under en kalendervecka får summan av antalet ersatta och arbetade dagar samt *karens- och* avstängningsdagar uppgå till högst fem.

Under en kalendervecka får summan av antalet ersatta och arbetade dagar samt avstängningsdagar uppgå till högst fem.

[1] Lagen omtryckt 1982:432.
[2] Senaste lydelse 1983:1071.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	
Ersättning utgår under längst 300 dagar *från det karensvillkoret uppfyllts* (ersättningsperiod). Har försäkrad uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända är perioden i stället 450 dagar.	Ersättning utgår under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Har försäkrad uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända är perioden i stället 450 dagar.

I ersättningsperioden inräknas i fall som avses i 10 § ersättningstid i den andra arbetslöshetskassan.

Ersättningsrätten upphör vid utgången av månaden före den under vilken den försäkrade fyller 65 år.

15 §	
Om arbetslöshet upphör innan ersättningsperioden gått till ända, har den försäkrade, om annat *ej* följer av 16 §, rätt till ersättning under återstående antal dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om han då *ej* uppfyller arbets- *och karens*villkoret.	Om arbetslöshet upphör innan ersättningsperioden gått till ända, har den försäkrade, om annat *inte* följer av 16 §, rätt till ersättning under återstående antal dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om han då *inte* uppfyller arbetsvillkoret.
Har ersättningsperioden gått till ända men har den försäkrade under perioden *ånyo* uppfyllt arbetsvillkoret, utgår ersättning under ytterligare ersättningsperiod. *Därvid skall dock karensvillkoret ånyo uppfyllas.* Den nya perioden räknas från inträdet av den arbetslöshet då den försäkrade senast uppfyllde arbetsvillkoret.	Har ersättningsperioden gått till ända men har den försäkrade under perioden *på nytt* uppfyllt arbetsvillkoret, utgår ersättning under ytterligare *en* ersättningsperiod. Den nya perioden räknas från inträdet av den arbetslöshet då den försäkrade senast uppfyllde arbetsvillkoret.
16 §	
Har en sammanhängande tid av tolv månader, *vari icke* inräknas tid som avses i 8 §, förflutit från det *försäkrad* senast uppbar ersättning, föreligger rätt till ersättning endast om den försäkrade *ånyo* uppfyller arbets- *och karens*villkoret.	Har en sammanhängande tid av tolv månader, *i vilken inte* inräknas tid som avses i 8 §, förflutit från det *den försäkrade* senast uppbar ersättning, föreligger rätt till ersättning endast om den försäkrade *på nytt* uppfyller arbetsvillkoret.
17 §[3]	
Dagpenning lämnas med *lägst 149 och högst 425 kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.*	Dagpenning lämnas *högst* med *det belopp som regeringen för varje år fastställer. Beloppet utgör 450 kronor multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan den genomsnittliga tidlönen jämte ackordstillägg för vuxna industriarbetare avseende andra kvartalet året före det som*

[3] Lydelse enligt lagförslag 1.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	beloppet avser och motsvarande lön andra kvartalet år 1988. *Dagpenning lämnas lägst med det belopp som bestäms enligt reglerna i 18 § första stycket lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd. Detta gäller dock inte vid nedsättning av dagpenning enligt bestämmelserna i 21 § förevarande lag.* *Dagpenning avrundas till närmaste hela krontal.*
20 §[4]	
Dagpenning *får ej utgå* med *högre belopp i förhållande till* den försäkrades dagsförtjänst *än som framgår av en av arbetsmarknadsstyrelsen fastställd överförsäkringstabell.*	*Dagpenning lämnas* med *90 procent av* den försäkrades dagsförtjänst, *om inte annat följer av 17 § första stycket och andra stycket första meningen. Dagpenning till en försäkrad som har tillerkänts ålderspension i form av folkpension, allmän tilläggspension eller annan pension som utgår på grund av förvärvsarbete, lämnas med 65 procent av den försäkrades dagsförtjänst, med den begränsning som följer av 17 § första stycket.*
Med dagsförtjänst avses en femtedel av veckoinkomst eller, i fråga om försäkrad med månadslön, en tjugotvåendel av den månadsinkomst, som den försäkrade före arbetslöshetens inträde vanligen åtnjöt under arbetstid som var normal för den försäkrade. Föreligger särskilda omständigheter, får arbetsmarknadsstyrelsen medge att större andel av medlems inkomst än som nu sagts skall utgöra medlemmens dagsförtjänst.	Med dagsförtjänst avses en femtedel av *den* veckoinkomst eller, i fråga om försäkrad med månadslön, en tjugotvåendel av den månadsinkomst, som den försäkrade före arbetslöshetens inträde vanligen åtnjöt under arbetstid som var normal för den försäkrade. Föreligger särskilda omständigheter, får arbetsmarknadsstyrelsen medge att större andel av medlems inkomst än som nu sagts skall utgöra medlemmens dagsförtjänst.

Saknas underlag för beräkning av dagsförtjänsten enligt andra stycket, skall som medlemmens dagsförtjänst räknas den i orten vanliga arbetsförtjänsten per arbetsdag för arbetstagare inom samma yrke och med samma arbetsförmåga som medlemmen.

Utan hinder av bestämmelserna i första–tredje styckena får dagpenning till försäkrad som uppfyllt arbetsvillkoret huvudsakligen genom arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag har utgått bestämmas till belopp som motsvarar utbildningsbidraget.

Åtnjuter medlem med anledning av arbetslöshet fortlöpande ersättning från annan än erkänd arbetslöshetskassa, får dagpenning utges högst med

[4] Senaste lydelse 1986:409.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
belopp som motsvarar skillnaden mellan det högsta belopp som får utgå enligt första–fjärde styckena och ersättningen.	
21 §[5]	
Sedan försäkrad erhållit ålderspension skall han eller hon, när ansökan om ersättning därefter första gången görs under verksamhetsåret, inplaceras i avdragsklass enligt en av arbetsmarknadsstyrelsen fastställd pensionsavdragstabell. Dagpenning skall, sedan den fastställts enligt bestämmelserna i 20 § första stycket, nedsättas med det mot avdragsklassen svarande avdragsbeloppet. Ersättning som understiger tio kronor *för* dag utbetalas *ej*.	*Dagpenning som har fastställts enligt 20 § första stycket andra meningen skall sättas ned med 1/260 av årspensionen.* Ersättning som understiger tio kronor *per* dag utbetalas *inte*.
Rätten till ersättning upphör, när den försäkrade börjar uppbära ålderspension med en tjänstetidsfaktor som uppgår till 0,8 eller mer och pensionen utgår på grund av förvärvsarbete. Vad som nu har sagts gäller dock inte tilläggspension i form av ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.	
30 §[6]	
Är det sannolikt att arbete som avses i 29 § skulle ha varat högst fem dagar eller mer än fem men högst tio dagar eller mer än tio dagar, utgör avstängningstiden fem, tio respektive 20 ersättningsdagar. I avstängningstiden inräknas endast dagar för vilka *karenstid skulle ha tillgodoräknats eller* dagpenning skulle ha utgått, om avstängningen inte hade skett, eller dagar under vilka den försäkrade har utfört förvärvsarbete. Den totala avstängningstiden får *dock* inte överstiga 14, 28 respektive 56 kalenderdagar.	Är det sannolikt att arbete som avses i 29 § skulle ha varat högst fem dagar eller mer än fem men högst tio dagar eller mer än tio dagar, utgör avstängningstiden fem, tio respektive 20 ersättningsdagar. *I fall som avses i 29 § 1–2 utgör dock avstängningstiden tio, 15 respektive 25 ersättningsdagar.* I avstängningstiden inräknas endast dagar för vilka dagpenning skulle ha utgått, om avstängningen inte hade skett, eller dagar under vilka den försäkrade har utfört förvärvsarbete. Den totala avstängningstiden får inte överstiga 14, 28 respektive 56 kalenderdagar. *I fall som avses i 29 § 1–2 gäller i stället att denna tid inte får överstiga 28, 42 respektive 70 kalenderdagar.*

[5]Senaste lydelse 1984:513.
[6]Senaste lydelse 1984:513.

Inträffar under avstängningstiden förhållande som avses i 29 §, beräknas ny avstängningstid i enlighet med bestämmelserna i första stycket, om inte den nya avstängningstiden ryms inom den löpande avstängningstiden.

Är det uppenbart att en försäkrad ej vill antaga lämpligt arbete, såsom då den försäkrade vid upprepade tillfällen antingen har avvisat erbjudet sådant arbete eller lämnat sitt arbete frivilligt utan giltig anledning, skall den försäkrade vara avstängd till dess han eller hon utfört förvärvsarbete under 20 dagar.

Avstängningstiden räknas från den dag då det förhållande som anges i 29 § inträffat.

45 §[7]

Erkänd arbetslöshetskassas stadgar skall i tillämpliga delar och i enlighet med denna lag avfattas enligt normalstadgar som fastställs av arbetsmarknadsstyrelsen.

Stadgarna skall ange

1. kassans firma,
2. kassans verksamhetsområde med uppgift huruvida kassan är avsedd för anställda eller företagare eller för bådadera kategorierna,
3. den ort inom riket där kassans styrelse skall ha sitt säte,
4. de villkor som skall gälla för inträde i kassan och för uteslutning av medlem,
5. vad som skall gälla beträffande medlemmarnas förmåner och skyldigheter i arbetslöshetsförsäkringen samt ordningen för utbetalning av ersättning,
6. storleken av de fasta avgifter, som skall erläggas till kassan, och ordningen för avgifternas erläggande,
7. påföljden av försummelse att till kassan erlägga fast avgift eller uttaxerat belopp,

8. grunderna för fondbildning,

9. bestämmelser angående fondmedels placering och värdehandlingars förvarande,

10. antalet styrelseledamöter, revisorer och suppleanter för dem, sättet för deras tillsättande och tiden för deras uppdrag,

11. bestämmelser om föreningsstämma och hur dess befogenhet skall utövas,

12. om föreningsstämmans befogenhet skall utövas av därtill utsedda ombud, antalet ombud, hur de skall utses samt tiden för deras uppdrag,

13. tid för ordinarie föreningsstämma,

14. det sätt varpå kallelse till föreningsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till medlem-

8. antalet styrelseledamöter, revisorer och suppleanter för dem, sättet för deras tillsättande och tiden för deras uppdrag,

9. bestämmelser om föreningsstämma och hur dess befogenhet skall utövas,

10. om föreningsstämmans befogenhet skall utövas av därtill utsedda ombud, antalet ombud, hur de skall utses samt tiden för deras uppdrag,

11. tid för ordinarie föreningsstämma,

12. det sätt varpå kallelse till föreningsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till medlem-

[7] Senaste lydelse 1987:1255.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
marnas eller ombudens kännedom samt den tid före stämman då förslag, som enskild medlem önskar få behandlat, skall vara styrelsen tillhanda och den tid då föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vara vidtagna,	marnas eller ombudens kännedom samt den tid före stämman då förslag, som enskild medlem önskar få behandlat, skall vara styrelsen tillhanda och den tid då föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vara vidtagna.
15. hur vid kassans upplösning skall förfaras med kassans behållna tillgångar.	*13.* hur vid kassans upplösning skall förfaras med kassans behållna tillgångar.

Stadgarna får ej utan medgivande av arbetsmarknadsstyrelsen innehålla annat än som angivits i andra stycket.

Bestämmelserna i andra stycket *10* gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.	Bestämmelserna i andra stycket *8* gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.
Avgifter och uttaxering	**Avgifter och uttaxering *m. m.***
54 §	
Erkänd arbetslöshetskassa skall *till verksamhetens bedrivande uttaga* fasta medlemsavgifter. Dessa skall vara så bestämda att de i förening med andra *för verksamheten avsedda* inkomster får *antagas* förslå till betalning av *utfästa ersättningar*, förvaltningskostnader och övriga *kassan åliggande* utgifter *samt föreskriven fondbildning*.	*En erkänd* arbetslöshetskassa skall *ta ut* fasta medlemsavgifter. Dessa skall vara så bestämda att de i förening med andra inkomster får *antas* förslå till betalning av *kassans* förvaltningskostnader *samt den betalningsskyldighet som kassan har enligt 57 §* och övriga utgifter. *Av en enskilt ansluten medlem får en erkänd arbetslöshetskassa i den fasta medlemsavgiften dessutom ta ut ett belopp som täcker skäliga extra administrationskostnader för medlemskapet.*
56 §	
Erkänd arbetslöshetskassa skall såsom fond avsätta tillgångar, motsvarande per medlem räknat minst summan av förvaltningskostnader per medlem under det sistförflutna räkenskapsåret och en tredjedel av det genomsnittliga ersättningsbelopp kassan utgivit per ersättningsdag och medlem under det sistförflutna räkenskapsåret, efter avdrag för preliminär skatt, multiplicerat med det genomsnittliga antalet ersättningsdagar per medlem under de fem senaste åren.	*En erkänd arbetslöshetskassas inkomster som inte har använts för löpande utgifter under verksamhetsåret skall användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.* *En erkänd arbetslöshetskassas eget fria kapital får inte överstiga ett belopp motsvarande 50 kronor per medlem.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Om särskilda skäl föreligger, får arbetsmarknadsstyrelsen föreskriva att såsom fond skall avsättas annat belopp än som följer av första stycket.	
Intill dess kassan varit i verksamhet under fem år, skall arbetsmarknadsstyrelsen årligen bestämma fondens minimibelopp.	
Utbetalning av ersättning får ej påbörjas, förrän arbetsmarknadsstyrelsen med hänsyn till kassans tillgångar samt kassans ekonomiska ställning i övrigt lämnat medgivande till det.	
Överskott på verksamheten skall tillföras fonden.	
Fonden får tas i anspråk endast i den mån kassans inkomster ej förslår till täckande av kassans löpande utgifter.	
Kapitalplacering	***Finansieringsbidrag***
57 §[8]	
Fondens tillgångar skall redovisas i en eller flera av följande former	*En erkänd arbetslöshetskassa skall för varje medlem som fanns i kassan vid utgången av det senast förflutna verksamhetsåret till staten betala*
1. obligationer som utfärdats av staten, kommun, Sveriges allmänna hypoteksbank eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassa,	*1. för finansiering av statens kostnad för utbetalade arbetslöshetsersättningar ett belopp som motsvarar 35 procent av den under det löpande verksamhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen i kassan (finansieringsavgift), och*
2. obligationer som garanterats av staten eller kommun,	*2. för finansiering av ett för kassorna gemensamt utjämningsbidrag ett belopp som motsvarar tre procent av den gällande högsta dagpenningen (utjämningsavgift).*
3. obligationer eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, som offentligen utbjudits av svenskt bankaktiebolag, Sveriges investeringsbank aktiebolag eller Nordiska investeringsbanken, med undantag av sådana förskrivningar, som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis),	*Regeringen meddelar närmare föreskrifter om tid och sätt för betalningarna samt om utjämningsbidrag.*
4. andra skuldförbindelser som utfärdats eller garanterats av staten eller kommun eller som utfärdats av riksbanken, bankaktiebolag, sparbank eller central föreningsbank,	
5. intill högst en femtedel av fondens tillgångar i skuldförbindelser,	

[8] Senaste lydelse 1987:638.

för vilka kassan har säkerhet i form av panträtt på grundval av inteckning i annan fastighet än industrifastighet eller i tomträtt inom tre fjärdedelar av senast fastställda taxeringsvärde, varvid i taxeringsvärdet på jordbruksfastighet icke får medräknas taxeringsvärdet på växande skog; dock skall byggnad, för att inteckning i fastigheten skall godkännas, vara brandförsäkrad i svensk försäkringsanstalt eller i utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i landet, eller

6. med arbetsmarknadsstyrelsens medgivande i fastighet, avsedd för kassans verksamhet, varvid i fråga om brandförsäkring skall gälla vad som anges i 5.

Utan hinder av första stycket får ett belopp, som motsvarar högst en tiondel av fonden, redovisas i andra värdehandlingar än som avses i första stycket 1–6, dock ej i aktier eller andelar i aktiefond.

61 §

Räkenskapsavslutning skall ske för kalenderår.

I balansräkningen skall som skuld upptas ett belopp, som minst motsvarar det för kassan föreskrivna lägsta fondbeloppet.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen får utfärda närmare föreskrifter om arbetslöshetskassas löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning samt därvid, om särskilda skäl föreligger, meddela regler som avviker från bokföringslagen (1976:125).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

Bestämmelserna i 17 § tillämpas första gången när dagpenning som skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1990 bestäms. För perioden den 2 januari – den 31 december 1989 skall dagpenning lämnas med högst 450 kronor och lägst 158 kronor, om inte annat följer av lagen.

För den som vid ikraftträdandet får arbetslöshetsersättning tillsammans med ålderspension gäller 20 och 21 §§ i sin äldre lydelse till dess den pågående ersättningsperioden har gått till ända. För annan försäkrad som vid ikraftträdandet uppbär arbetslöshetsersättning får den då utgående dagpenningen inte sättas ned till följd av bestämmelserna i 20 § första stycket första meningen meningen så länge den påbörjade arbetslöshetsperioden pågår.

Vid avstängning i fall som avses i 29 § 1–2 som grundar sig på en händelse som har inträffat före den 1 januari 1989 gäller 30 § i sin äldre lydelse.

De behållna fondmedel som finns hos varje erkänd arbetslöshetskassa när lagen träder i kraft skall lösas upp. Dock får varje kassa av fondmedlen behålla ett belopp motsvarande högst 50 kronor per medlem som eget fritt kapital. Vid upplösningen av de överskjutande fondmedlen skall kassorna i tillämpliga delar följa de föreskrifter som enligt 45 § andra stycket 13 finns i kassans stadgar om hur det vid kassans upplösning skall förfaras med kassans behållna tillgångar.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd[1]
dels att 13 § skall upphöra att gälla,
dels att 4, 11, 14–16, 18 och 27 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 13 § skall lyda "Ersättningstidens längd".

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

4 §[2]

Kontant arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet tillkommer den som

1. har fyllt 20 år,
2. är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete för arbetsgivares räkning minst tre timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan,
3. är beredd att antaga erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han icke anmält hinder som kan godtagas,
4. är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som arbetsmarknadsstyrelsen föreskriver,
5. icke kan erhålla lämpligt arbete.

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till den som deltar i utbildning om det inte finns särskilda skäl. Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna bestämmelse meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Företagare anses arbetslös, när hans personliga verksamhet i rörelsen har upphört annat än tillfälligt, om icke arbetsmarknadsstyrelsen av särskilda skäl föreskriver annat.

11 §

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår i form av ett för dag beräknat belopp. Under en kalendervecka får summan av antalet ersatta och arbetade dagar samt *karens- och* avstängningsdagar uppgå till högst fem.

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår i form av ett för dag beräknat belopp. Under en kalendervecka får summan av antalet ersatta och arbetade dagar samt avstängningsdagar uppgå till högst fem.

14 §[3]

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår under längst 150 dagar *från det karensvillkoret uppfyllts* (ersättningsperiod), om *ej* annat följer av

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår under längst 150 dagar (ersättningsperiod), om *inte* annat följer av 15 § sista stycket. Har stödtaga-

[1] Lagen omtryckt 1982:433.
[2] Senaste lydelse 1985:503.
[3] Senaste lydelse 1984:514.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
15 § sista stycket. Har stödtagaren uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända, är perioden i stället 300 dagar. Sedan stödtagaren uppnått 60 års ålder, är ersättningsperioden 450 dagar.	ren uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända, är perioden i stället 300 dagar. Sedan stödtagaren uppnått 60 års ålder, är ersättningsperioden 450 dagar.

Rätten till kontant arbetsmarknadsstöd upphör vid utgången av månaden före den under vilken den arbetslöse fyller 65 år eller när han dessförinnan börjar uppbära hel ålderspension, hel förtidspension eller helt sjukbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

15 §[4]

Om arbetslöshet upphör innan ersättningsperioden gått till ända, har stödtagaren, om annat *ej* följer av 16 §, rätt till kontant arbetsmarknadsstöd under återstående antal dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om han då *ej* uppfyller arbetsvillkoret *och karensvillkoret*.	Om arbetslöshet upphör innan ersättningsperioden gått till ända, har stödtagaren, om *inte* annat följer av 16 §, rätt till kontant arbetsmarknadsstöd under återstående antal dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om han då *inte* uppfyller arbetsvillkoret.
Har ersättningsperioden gått till ända men har stödtagaren inom en tid av tolv månader dessförinnan uppfyllt arbetsvillkoret, utgår kontant arbetsmarknadsstöd under ytterligare ersättningsperiod. *Därvid skall dock karensvillkoret ånyo uppfyllas*. Den nya ersättningsperioden räknas från inträdet av den arbetslöshet, då stödtagaren senast uppfyllde arbetsvillkoret.	Har ersättningsperioden gått till ända men har stödtagaren inom en tid av tolv månader dessförinnan uppfyllt arbetsvillkoret, utgår kontant arbetsmarknadsstöd under ytterligare *en* ersättningsperiod. Den nya ersättningsperioden räknas från inträdet av den arbetslöshet, då stödtagaren senast uppfyllde arbetsvillkoret.

För den som regelbundet utför deltidsarbete under tid då han i övrigt är arbetslös får, om det finns särskilda skäl, regeringen eller, efter regeringens bestämmande, arbetsmarknadsstyrelsen föreskriva begränsningar i ersättningsrätten.

16 §

Har en sammanhängande tid av tolv månader, *vari icke* inräknas tid som avses i 8 §, förflutit från det stödtagaren senast uppbar kontant arbetsmarknadsstöd, föreligger rätt till sådant stöd vid därefter inträffad arbetslöshet endast om stödtagaren då uppfyller arbetsvillkoret *och karensvillkoret*.	Har en sammanhängande tid av tolv månader, *i vilken inte* inräknas tid som avses i 8 §, förflutit från det stödtagaren senast uppbar kontant arbetsmarknadsstöd, föreligger rätt till sådant stöd vid därefter inträffad arbetslöshet endast om stödtagaren då uppfyller arbetsvillkoret.

[4] Senaste lydelse 1984:514.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

18 §[5]

Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med *149 kronor per dag.*	Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med *det belopp som regeringen för varje år fastställer om inte annat följer av denna lag. Beloppet utgör 158 kronor multiplicerat med det jämförelsetal som fastställs enligt 17 § första stycket lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring. Beloppet avrundas till närmaste hela krontal.*

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämställas med arbete på heltid.

27 §[6]

Är det sannolikt att arbete som avses i 26 § skulle ha varat högst fem dagar eller mer än fem men högst tio dagar eller mer än tio dagar, utgör avstängningstiden fem, tio respektive 20 ersättningsdagar. I avstängningstiden inräknas endast dagar för vilka *karenstid skulle ha tillgodoräknats eller* kontant arbetsmarknadsstöd skulle ha utgått, om avstängningen inte hade skett, eller dagar under vilka stödtagaren har utfört förvärvsarbete. Den totala avstängningstiden får *dock* inte överstiga 14, 28 respektive 56 kalenderdagar.	Är det sannolikt att arbete som avses i 26 § skulle ha varat högst fem dagar eller mer än fem men högst tio dagar eller mer än tio dagar, utgör avstängningstiden fem, tio respektive 20 ersättningsdagar. *I fall som avses i 26 § 1–2 utgör dock avstängningstiden tio, 15 respektive 25 ersättningsdagar.* I avstängningstiden inräknas endast dagar för vilka kontant arbetsmarknadsstöd skulle ha utgått, om avstängningen inte hade skett, eller dagar under vilka stödtagaren har utfört förvärvsarbete. Den totala avstängningstiden får inte överstiga 14, 28 respektive 56 kalenderdagar. *I fall som avses i 26 § 1–2 gäller i stället att denna tid inte får överstiga 28, 42 respektive 70 kalenderdagar.*

Inträffar under avstängningstiden förhållande som avses i 26 §, beräknas ny avstängningstid i enlighet med bestämmelserna i första stycket, om inte den nya avstängningstiden ryms inom den löpande avstängningstiden.

Är det uppenbart att stödtagaren ej vill antaga lämpligt arbete, såsom då stödtagaren vid upprepade tillfällen antingen har avvisat erbjudet sådant arbete eller lämnat sitt arbete frivilligt utan giltig anledning, skall stödtagaren vara avstängd till dess han eller hon utfört förvärvsarbete under 20 dagar.

Avstängningstiden räknas från den dag då det förhållande som anges i 26 § inträffat.

---

[5] Lydelse enligt lagförslag 2.
[6] Senaste lydelse 1984:514.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

Bestämmelserna i 18 § första stycket tillämpas första gången när det stödbelopp som skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1990 bestäms. För perioden den 2 januari – den 31 december 1989 skall kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med 158 kronor per dag.

Vid avstängning i fall som avses i 26 § 1–2 som grundar sig på en händelse som har inträffat före den 1 januari 1989 gäller 27 § i sin äldre lydelse.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1988